

Täysistunto

Torstai 24.9.2015 klo 16.00—18.48

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 18.48.

Puhetta johti puhemies Maria Lohela (16.00—18.48).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Sari Essayahin vapautuspyyntö kansliatoimikunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 18/2015 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Sari Essayah pyytää vapautusta kansliatoimikunnan varajäsenyydestä.

Puhemiesneuvosto puoltaa pyyntöä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 25.9.2015 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään perjantaina 25.9.2015 kello 10.

3. Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 3. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän niitä paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon, jotka eivät siellä vielä ole. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. Kysymysten ja vastausten enimmäispituus on 1 minuutti.

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

3.1. Suullinen kysymys pakottavasta lainsäädännöstä (Rinne Antti sd)

Suullinen kysymys SKT 18/2015 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Rinne.

Keskustelu

16.01 **Antti Rinne sd:** Arvoisa puhemies! Herra pääministeri, te olette toivoneet työmarkkinajärjestöiltä ehdotusta tuottavuutta ja kilpailukykyä parantaviksi esityksiksi. Olette toivoneet, että työmarkkinajärjestöt tekisivät paremman ehdotuksen kuin teidän oma pakoon perustuva esityksenne, joka on epäoikeudenmukainen poliiseja, palomiehiä, sairaanhoitajia, kaupan kassoja, satojatuhansia muita työssä käyviä kansalaisia kohtaan.

Tänään SAK on pyytämänne työmarkkinaratkaisuehdotuksen tehnyt. Tämä ratkaisu on parempi ja oikeudenmukaisempi kuin teidän oma ehdotuksenne. Tämä parempi ehdotus ei leikkaa tuhansia euroja suomalaisten työntekijöitten ansioista, ja tämä ehdotus nostaa tuottavuutta sekä parantaa kilpailukykyä 4 prosenttia heti. Tämä ehdotus takaisi työrauhan ja palkkamaltin jatkumisen.

Nyt kysyn teiltä, arvoisa pääministeri: vedättekö te nyt nämä pakkolait pois?

16.02 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tuossa jo hetki sitten totesin, niin tervehdin ilolla tätä neuvotteluavausta, tätä ehdotusta, mikä on nyt pöydällä, ja olen patistellut työmarkkinajärjestöjä nyt istumaan neuvottelupöytään.

Meillä on ensi viikon keskiviikkona täällä tiedonanto tästä hallituksen paketista ja käytännössä aikaa maanantaina kello 16:een saakka löytää parempi ratkaisu tähän. Mielihyvin otan paremman ratkaisun vastaan, niin kuin olen monta kertaa toivonut. Toivon, että tämän avauksen pohjalta, minkä SAK nyt on tehnyt, pystytään sitten sellainen löytämään maanantai-iltapäivään mennessä.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.03 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perinteisesti tämmöiset esitykset tulisivat yhteisesti työnantaja- ja palkansaajapuolelta. Nyt tällä hetkellä työnantajapuolta ei tunnu neuvottelutoiminta kiinnostavan. Herra pääministeri, tiedättekö, miksi näin on?

Minä oikeastaan kerron sen teille. Työnantajan ei tarvitse neuvotella, sillä hallitus on ottanut Elinkeinoelämän keskusliiton asiamiehen roolin tässä kokonaisuudessa. Te olette antaneet työnantajille kaiken sen, mitä työnantajat ovat toivoneet.

Arvoisa pääministeri, entinen EK:n työmarkkinajohtaja Lasse Laatumen totesi eilen Aamulehdessä näin: en ole neuvottelijana joutunut koskaan epäilemään palkansaajan kädenpuristusta. Te lupasitte ottaa vastaan ehdotuksen palkansaajapuolelta ja olette olleet valmiita luopumaan pakkolakipaketista. Herra pääministeri, voidaanko teidän kädenpuristukseen nyt luottaa?

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

16.04 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Odotan tietenkin nyt, että neuvottelut alkavat ja jatkuvat. Tiedän, että parasta aikaa työmarkkinajärjestöt ovat koolla ja neuvottelevat tältä pohjalta, mikä on hyvä asia. Odotan, että sieltä tulee yhteinen ehdotus sitten maanantaina kello 16:een mennessä.

Se, miksi ollaan nyt tässä tilanteessa, ei ole palkansaajajärjestöjen vika tai elinkeinoelämän järjestöjen vika, vaan yhdessä on sovittu Suomi tämmöiseen tilanteeseen, missä tällä hetkellä ollaan. Meidän pitää löytää kilpailukykyloikka ja tähän kilpailukykyeroon, joka on noin 15 prosenttia meidän tärkeimpiin kilpailijamaihimme, täytyy löytää ratkaisuja ilman, että me syytämme tässä ketään. Jos ei sitä ratkaisua synny neuvottelemalla, niin sitten hallituksen täytyy edetä omilla käytettävissä olevilla keinoilla.

Vielä näihin pakkolakeihin, niin kai kaikki lait ovat pakollisia. Ei punaista päin saa ajaa ja niin edespäin. (Vasemmalta: Ohhoh!) Kyllä lait ovat pakottavia aina.

16.05 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuulosti hyvältä, että pääministeri odottaa työmarkkinajärjestöiltä nyt rakentavaa neuvottelua. Katson itse tätä mittakaavaa, minkä nyt SAK esitti, että 4,2 prosenttia ja kilpailukykyyn parantuminen heti eikä sen tyyppistä epävarmaa hyppyä, mitä hallituksen esitys pitää sisällään, joka joutuu käymään perustuslakivaliokunnan lävitse, ja jollei sopua synny, on iso riski, että syntyy äärimmäisen vakava työehtosopimuskierron vuoden päästä. Jos SAK esittää kahdelle vuodelle äärimaltillista ratkaisua, ekalle vuodelle nollasopimus ja toiselle käytännössä hyvin lähelle sitä, niin voidaan sanoa, että nämä suuruusluokat ovat lähellä toisiaan. Nyt vain pitää hallituksen vaikuttaa, että elinkeinoelämä vedetään sieltä samasta poterosta pois, mihin hallitus on nyt EK:n ottanut. Nyt pitää myöskin (Puhemies: Edustaja Gustafsson, kysymys!) elinkeinoelämältä edellyttää toimia. Oletteko samaa mieltä? (Naurua)

16.07 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä. Neuvotteluja ei synny, elleivät kaikki osapuolet ole hakemassa aidosti sitä ratkaisua. Nyt meidän pitää löytää tähän kilpailukykyyn 5 prosentin kilpailukykyhyppy, sitten me tarvitsemme sen lisäksi maltillista palkkaratkaisua, ja me tarvitsemme monia muita toimia, jotka parantavat tuottavuutta tuolla yritysten tasolla. Se on lähinnä yritysten ja yhteisöjen oma tehtävä sitten se viimeinen 5 prosenttia. Tässä SAK:n esityksessä on paljon auki olevia kysymyksiä, esimerkiksi siitä puuttuu tämä sotumaksujen alentamisen 1,72 prosenttia, sen rahoitus. Tässä hallituksen esityksessä siihen on rahoitus, se maksaa noin 800 miljoonaa, ja siihen täytyy rahat jostakin löytää.

16.08 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nythän on todellakin saatu tänään uusia ehdotuksia. SAK:lta tuli ehdotus, ja myös STTK ja Akava ovat ilmoittaneet, että heillä on myös omia ehdotuksia, ja keskustelu olennaisesti on mennyt eteenpäin. Yksi ehdotus kuitenkin kokonaan puuttuu tästä, ja se on tämä työnantajien ehdotus. Elinkeinoelämän ehdotusta ei ole tähän mennessä tullut. Nyt moni epäilee, että se johtuu siitä, että he katsovat, että tämä hallituksen esitys on heille paras, siis se heikentää suoraan työsuhteen ehtoja.

Ja kun te, arvoisa pääministeri, sanotte, että pakkolakeja ovat kaikki lait, niin te olette ensimmäistä kertaa Suomen historiassa puuttumassa työehtoihin pakkolainsäädännöllä, jolla te estätte sopimasta työehdoista paremmin kuin mitä täällä hyvin kyseenalaisella perustuslakia rikkovalla tavalla päätettäisiin. Elinkeinoelämän keskusliiton erittäin tunnus-

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

tettu neuvottelujohtaja ja myös lakimies, Laatonen, itse epäili, että tämä on perustuslain vastaista. (Puhemies koputtaa) Kysyn teiltä: oletteko valmiit omaa ehdotustanne edes muuttamaan, jos työnantaja ei tule tähän neuvottelupöytään mukaan, niin kuin nyt näyttää?

16.09 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus päättää omasta tiedonannostaan ensi viikon maanantaina klo 18 ja tiedottaa siitä välittömästi tämän jälkeen. Siihen saakka tilanne on auki. Niin kuin olen moneen kertaan sanonut, olemme valmiita muuttamaan nyt pöydällä olevaa ehdotustamme. Mutta minulle on vastenmielistä ajatella sillä tavalla, että tässä olisi joku, joka hyötyy, ja joku, jolta on pois. Me haemme nyt ratkaisua siihen, että Suomen työllisyystilanne paranee. Me haemme 110 000:ta uutta työpaikkaa, ja se lähtee sieltä, että panemme Suomen kilpailukyvyyn rakenteita kuntoon. Tämä on yksi pienen pieni toimenpide siinä kokonaisuudessa, mitä tarvitsemme, että työllisyysaste lähtee positiiviseen kehitykseen Suomessa. Tähän vastakkainasetteluun meidän ei pitäisi nyt langeta vaan lähteä siitä, että haemme yhdessä ratkaisua, joka on Suomen edun mukainen, (Puhemies koputtaa) ja se työtön saisi toivoa siitä, että työpaikka vielä jonakin päivänä löytyy.

16.10 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Sipilä esittää argumentteja, että vastakkainasettelua ei saa suorittaa eikä siihen pitäisi kehtää pakottaa, mutta en ihmettele yhtään, että Hakaniemessä ei suostuttu yhteiskuntasopimuksen osalta painamaan päätä siihen yhteiskuntasopimuksen giljotiiniin, minkä te laitoitte sinne ylle. Nyt kysyn, niin kuin edustaja Heinäluoma edellä: Voisiko hallitus laittaa, edes pienen toiveen kuiskata EK:n korvaan Etelärantaan, että esittäkää te myös oma vaihtoehtonne, mitenkä tästä eteenpäin mennään? Vai onko niin, että hallitus purkaessaan tammiin kihlauksen, puuttuessaan sopimusoikeuteen katselee vain sivusta tätä tilannetta?

16.11 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tänään keskustellut Lauri Lylyn kanssa, ja hän esitti toivomuksen, että voisinko olla työnantaja-puoleen yhteydessä ja koettaa saada osapuolet neuvottelupöytään. Olen tuota pyyntöä noudattanut, ja he istuvat tällä hetkellä neuvottelupöydässä. (Eduskunnasta: Hyvä!) Tämän enempää en nyt tälle asialle pysty tekemään.

16.11 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Sipilä, te toistatte koko ajan sitä, että ratkaisun pitää olla maanantaina valmis yhdessä itse asiassa Suomen historian suurimpia työmarkkinaratkaisuja. Tämä takaraja, jonka te asetatte, ei perustu mihinkään muuhun kuin teidän omaan päätökseenne. Jos ajatellaan näitä pakottavia lakeja, joilla te haluatte viedä pienipalkkaisilta sairaanhoitajilta, palomiehiltä, poliiseilta sunnuntailisät ja haluatte, että ihmisillä ei ole varaa sairastaa, niin näiden lakien käsittely kestää varmasti vähintään vuoden. Teidän pitää tehdä lakiesitykset, teidän pitää tuoda ne eduskuntaan, ne pitää käsitellä perustuslakivaliokunnassa. Mikä kiire tässä on? Nimittäin hallituksella on aina oikeus ja mahdollisuus vetää oma huono lakiesityksensä pois eduskunnasta. Eikö näin vakavassa tilanteessa hallituksen kannattaisi (Puhemies koputtaa) nyt panostaa siihen, että saadaan hyvä ratkaisu, (Puhemies koputtaa) eikä järeäpäisesti viedä todella huonoa ratkaisua eteenpäin?

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

16.12 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Arhinmäki, olette oikeassa. Juuri näin haluamme toimia. Olemme vapusta asti käytännössä yrittäneet hakea tähän asiaan ratkaisua neuvottelemalla ja neuvottelemalla, tekemällä kompromissiehdotuksia. Nyt hallitus tekee oman ehdotuksensa, lähtee viemään sitä eteenpäin. Juuri niin kuin sanoitte: tulee kestävästi tuonne ensi kesään saakka, että nämä lait ovat valmiita.

Jos en maanantaina saa ehdotusta ja matkan varrella tulee joku superidea, joka on parempi kuin hallituksen idea ja se on yhdessä sovittu, niin aina olemme valmiita harkitsemaan myöskin matkan varrella asioita uudelleen. Aina olemme valmiita harkitsemaan uudelleen. Mutta keskiviikkona on tiedonanto, ja siitä juna lähtee eteenpäin nyt sitten tämän hallituksen paketin kanssa. Se on päätetty ja sovittu myöskin eduskunnan kanssa.

16.13 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Arhinmäki kysyi, minkä takia on kiire. Kiire sen takia, että meidän bruttokansantuote on edelleen alle sen, mitä se oli vuonna 2008. Kiire sen takia, että meidän kasvu on hidasta. Kiire sen takia, että meidän työttömyystilanne heikkenee jatkuvasti. Kiire sen takia, että meillä on heikko kilpailukykytilanne. Kiire sen takia, että me olemme tällä hetkellä Euroopan sairas mies.

Loppupelissä tämä yhtälö on yksinkertainen: Jos meillä ei ole kilpailukykyä, ei ole vientiä. Jos ei ole vientiä, ei ole kasvua. Jos ei ole kasvua, ei ole työpaikkoja. Jos ei ole työpaikkoja, ei ole verorahoja. Jos ei ole verorahoja, ei ole hyvinvointia.

Tällä on kiire.

16.14 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kun kuuntelee ja seuraa tätä keskustelua, niin saa tällaisen käsityksen, että ei ole vielääkään ymmärretty sitä, että meidän heikko kilpailukykyämme johtuu siitä, että yritykset eivät pärjää vientimarkkinoilla.

Kysyisin sitten pääministeriltä, että eikö tämän logiikan mukaan, kun täällä peräänkuulutetaan myöskin, että yrityssektori toisi pöytään jotain vastinetta näille eduille, mitä nyt ollaan sitten lupaamassa, jos me parannamme kilpailukykyä, niin eikö se sama logiikka toimi sitten myöskin, että Suomi on valmis auttamaan pakolaisia, mutta samalla me vaatisimme heiltä jotain vastinetta siitä, että me autamme heitä. Siis eikö hallituksen tavoite ole sitä nimenomaan, että haetaan yrityksille parempaa kilpailukykyä, ja siinä tilanteessa me emme voi edellyttää, että yritykset laittaisivat jotain omaa pöytään?

16.15 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä lähdemme siitä, että yritysten kilpailukyky paranee, yritykset lähtevät työllistämään, investoimaan Suomeen. Kun tämä ilmapiiri ja luottamus suomalaisen yhteiskunnan selviämiseen haasteistaan paranee, niin investoinnit lähtevät liikkeelle. Meillä on todellakin tavoitteena 110 000 uutta työpaikkaa tämän hallituskauden aikana, ja ne eivät itsestään synny. Kilpailuvyyn eteen täytyy tehdä toimia. Tämä on yksi toimi siellä toimien joukossa.

Mutta kyllä tässä työnantajiltakin vaaditaan ihan samalla tavalla. Jos tätä termiä nyt halutaan käyttää, niin "pakottavalla lainsäädännöllä" tehdään työntekijän muutosturvaa. Irtisanomistilanteessa tulee kuukauden muutosturva, koulutus. Olemme myöskin säätämässä lakia, jossa työterveydenhuolto samassa tilanteessa jatkuisi puoli vuotta. Ja samassa yhteydessä olemme myöskin parantamassa naisvaltaisten alojen ongelmaksi kokemaa vanhem-

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

painvapaan kustannusten tasaamista. (Puhemies koputtaa) Nämä kolme asiaa ovat pakottavia myöskin työnantajapuolella.

16.16 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri on tehnyt erittäin vastuullisella tavalla tätä Suomen johtamista, ja on harmi, että tämä yhteiskuntasopimus kaksi kertaa kaatui. Mutta pääministeri ja hallitus ovat edelleen antamassa mahdollisuuden työmarkkinajärjestöille löytää ratkaisuja kilpailukyyn parantamiseksi. Tänäpäin Suomen Pankin SDP-taustainen pääjohtaja Erkki Liikanen totesi, että tämä SAK:n esitys ei valitettavasti ole riittävä tähän tilanteeseen. Sen takia olisikin tärkeää, että lähipäivien aikana löytyisi ratkaisu, jossa tällainen kertaluontoinen kilpailukyyn parantamisratkaisu saataisiin aikaan ja totta kai myöskin maltillinen ja pitkäkestoinen palkkaratkaisu. Se on kaikkien intressi. Toivoisin, että SDP:n puolellakin ja vasemmistoliiton puolella pantaisiin kaikki ruuti siihen, että tällainen yhteinen ratkaisu löytyy.

On hieno asia, että hallitus on tehnyt päätöksiä ja linjauksia, joilla Suomen kilpailukyky parannetaan. Kysyisin pääministeriltä: oletteko edelleen valmiit käyttämään tätä noin miljardin veroporkkanaa sitten osana tätä kokonaisratkaisua, jos tällainen äärimaltillinen palkkaratkaisu (Puhemies koputtaa) syntyy tässä kokonaispaketin yhteydessä?

16.17 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän pakettiin tosiaan kuuluu — se aina tahtoo täällä keskustelussa jäädä vähän taustalle — miljardin euron veronkevennykset. Kun saamme nyt tämän vietyä hallitusti ja määrätietoisesti maaliin, miljardin euron veronkevennykset parantavat huomattavasti ihmisten ostovoimaa ja sitä kautta luovat myöskin osaltaan talouskasvua.

Meillä on myöskin lisäsäästöjen paine. Ellemme pääse tässä talouskasvussa liikkeelle kilpailukykyä parantaen, joudumme tekemään lisäsäästöjä. Myöskin näistä voidaan siinä tilanteessa luopua, että päästään näissä asioissa eteenpäin.

Tässä yhteydessä haluaisin kyllä antaa kiitokseni edustaja Ihalaiselle erityisesti siitä, että olen saanut käydä kanssanne taustakeskusteluja tästä tilanteesta. Niistä on ollut paljon hyötyä, kun tätä taustakeskustelua on käyty matkan varrella. Kiitos siitä.

16.18 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pakko on pelolla johtamista ja mennyttä maailmaa. (Perussuomalaisten ryhmästä: Niin on pakkoruotsikin! — Naurua)

Pakko on pelolla johtamista ja mennyttä maailmaa. Näin, arvoisa pääministeri, te sanoitte vielä viime vuonna. Tänäpäin olemme saaneet lukea lehdistä, että Nokia kaatui pelolla johtamiseen. Nyt te vertasitte näitä pakkolakeja, sanoitte, että nämä työnantajalle tulevat pakkolait ovat ihan samanlaista pakkoa kuin työntekijöille. Oli sitten kyse työterveyshuollosta tai irtisanomisturvasta, niistä voi aina sopia paremmin. Nyt te työntekijöille annatte sellaisen pakon, että vaikka siellä olisi halua, niin ei voi sopia paremmin. Eikö tämä ole pakkoa, ja eikö tämä ole pelolla johtamista?

Sanoitte, että kaipaatte superideaa. Nyt on tullut esitys, joka vaikuttaa nopeasti, välittömästi ensi vuodesta alkaen viennin kilpailukykyyn, takaa työrauhan pitkäksi aikaa (Puhemies koputtaa) ja on oikeudenmukaisempi. Ja tämä teidän tienne on epävarma. (Puhemies koputtaa) Kannattaisiko luopua pelolla johtamisesta ja siirtyä esimerkillä johtamiseen?

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

16.20 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki lainsäädäntö on pakkoa. Kyllä se vain näin on, että lainsäädännöllä me haluamme ohjata yhteiskuntaa tiettyyn suuntaan ja niin tässäkin tapauksessa. Tämän tarkoituksen, 5 prosentin kilpailukykyhyppyn, lähtökohtana on se, että työtön saa töitä. Ja minusta meidän pitäisi löytää nyt yhdessä tähän parempi polku ja paras mahdollinen polku. Valitettavasti tässä SAK:n ehdotuksessa tähän 5 prosenttiin ei ole vielä tarpeeksi vastauksia. Mutta kuten sainoin, niin tämä on hyvä alku, että on ehdotus pöydällä, ja tästä voidaan lähteä keskustelemaan. Työmarkkinajärjestöt sitä parastaikaa tekevät. Ja toivon, että tämä jalostuu nyt viikonlopun aikana sellaiseksi, että tuo 5 prosentin tavoite saadaan täyteen. Tässähän oli elementtejä jo siitä toisestakin (Puhemies koputtaa) palikasta eli maltillisesta palkkaratkaisusta.

16.21 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SAK:n ehdotuksen ydin on siinä, että siinä on maltillinen palkkaratkaisu vuosille 17 ja 18. Se osoittaa sitä, että sielläkin on ymmärretty tilanteen vakavuus, ja se on hyvä asia. Mutta samaan aikaan meidän on ymmärrettävä se, että maltillisia palkkaratkaisuja on tehty tähänkin asti, mutta siitä huolimatta me emme ole saaneet käännettä työllisyyttä kasvuun. Eli sen takia on tärkeää, että siinä on mukana myös se, mitä STTK ja Akava ovat esittäneet, että siellä on oikeudenmukaisempi ja tasapuolisempi tapa tehdä tämä 5 prosentin kilpailukykyhyppy.

Yhdyn niihin puheenvuoroihin, mitä täällä on sanottu, että myöskin EK:n tulee olla mukana rakentamassa tällaista kokonaisvaltaista ratkaisua. Tässä on siis elementit olemassa, kun nämä pystytään yhdistämään. Mutta kysynkin työministeriltä: eikö ole niin, että meidän pitää saada sekä maltillinen palkkaratkaisu että (Puhemies koputtaa) 5 prosentin kilpailukykyhyppy, jotta työllisyys lähtee kasvuun?

16.22 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Veitte jalat suustani. Olen aivan samaa mieltä, ja tästä koko ajan on ollut kyse. Ei ole ollut kyse siitä, että olisi joku yksi keino tai kaksi keinoa, millä tämä ongelma ratkaistaan. Se on se kokonaisuus, ja kokonaisuus on hallitusohjelma, ja hallitusohjelmaa noudatetaan. Ja on hyvä, että nämä työmarkkinaosapuolet ovat nyt tuoneet näitä ratkaisuesityksiä. Nyt on aikaa viikonloppuun, ja maanantaina sitten katsotaan ja hallitus tekee johtopäätöksiä.

Hyvä, että keskustellaan. Hyvä, että tulee vaihtoehtoja. Toivon, että tämä johtaa siihen, että päästään tässä yhteiskunnassa eteenpäin tämänkin asian puolella.

16.22 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan nyt tarvitaan maltillista valtiomiesjohtajuutta ja kykyä sopia. Tähän liittyen on kiinnostavaa, että kun te, pääministeri, piditte tv:ssä poikkeuksellisen puheen viime viikolla, niin te esititte joukon tilannekuva-arvioita, jotka olivat varsin voimakkaita ja kärjekkäitä, ja niitten pohjalta te sanoitte, että teillä on nämä politiikan päätöksen tavoitteet, joista te ette voi tinkiä.

Arvoisa pääministeri, monet asiantuntijat pitävät kuitenkin näitä väitteitänne hieman liioiteltuina. Esimerkiksi se, että Suomi olisi vaarassa joutua Brysselin ohjaamaksi, ei pidä paikkaansa, koska alijäämämenettelyssä on valtaosa Euroopan maista jo ollut ja siinä on lähinnä kysymys raportointivelvoitteesta.

90-luvulla Suomi oli vaikeuksissa saada ylipäätään lainaa, koska maksukykyimme oli heikko. Nyt saamme lainaa historiallisen halvalla korolla, (Välihuutoja) ja meidän luotto-
luokitus on hyvä. Suomen talouden tilanne on vaikea, mutta ei kannata myöskään luoda lii-

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

oitelluilla mielikuvilla pelkoa ja epätoivoa ihmisille, vaan luoda positiivista (Puhemies koputtaa) uskoa siihen, että nämä ongelmat voidaan ratkoa.

Kysyn, pääministeri: oletteko edelleen asiantuntijoiden kritiikistä riippumatta yhtä mieltä tämän tilannekuva-arvionne kanssa edelleen ja oletteko sitä mieltä, että näin kovat keinot leikata hoitajien palkoista ovat perusteltuja, vaikka pehmeämpiäkin keinoja olisi olemassa?

16.24 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä olen samaa mieltä tilannekuvasta. Meidän velkatasomme verrattuna moneen muuhun Euroopan maahan on vielä kohtuullinen: 60 prosentin paikkeilla on tämä julkisen talouden velka suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Mutta meidän alijäämämme ja sen kehitys on ollut surkea. Me olemme nyt toista vuotta peräkkäin tässä yli 3 prosentin kategoriassa. Tänä vuonna lähellä 3,5:tä prosenttia bkt:stä on siis julkisen talouden alijäämä, kun yhdessä sovittu raja tälle on 3 prosenttia. Jos tämä 3,5 ylittyy, niin me olemme automaattisesti tässä liiallisen alijäämän menettelyssä, joka tarkoittaa sitä, että tuo ensi viikolla käsittelyyn tuleva budjettikirja käytetään sitten tuolla komission hyväksynnässä. On siellä toki muitakin maita ollut tässä menettelyssä, (Puhemies koputtaa) ei se maailmanloppu ole sekään, mutta kyllä minusta meidän nyt pitäisi panna itse omat asiamme kuntoon ja...

Puhemies Maria Lohela: Nyt on aika täynnä.

...korjata tämä 10 miljardin kestävyysvaje.

16.25 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SAK:n avaus on todellakin myönteinen, ja kehityssuunta on tällä hetkellä hyvä. Toivon hartaasti, että tämä on ensimmäinen askel laajempaan sopuun tästä kysymyksestä.

Hallitus on vaikeinakin hetkinä ja kovassa paineessa ollut sovitteleva ja pyrkinyt yhteistyöhön, jotta ei jouduttaisi ratkaisuihin, jotka joidenkin osapuolten mielestä ovat yksipuolisia. Hallitus on tavoitellut kaksiosaista ratkaisua yhteiskuntasopimuksen ja palkkamaltin muodossa. Meillä on tällä hetkellä 110 000 pitkäaikaistyötöntä, eli korjausliikkeellä kieltämättä on kiire.

Arvoisa pääministeri, miten näette näiden meidän kahden tavoittemme suhteen, jos me edelleen pidämme kiinni sekä yhteiskuntasopimuksesta että palkkamaltista? Ovatko molemmat välttämättömiä, ja miten käy, jos turvaudumme vain toiseen?

16.26 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä molemmat tarvitaan, ja nämä molemmat toteutuessaan parantaisivat julkisen talouden tasapainoa puolella prosentilla, ja se tarkoittaa sitä, että silloin voisimme toteuttaa tämän miljardin euron veronkevennyksen ja jättää sitten ne ehdolliset säästötoimenpiteet tekemättä. Tämä on tämän kaiken takana.

Ja vielä näistä yhteiskuntasopimusneuvotteluista, mihin viittasitte: Tosiaan vapusta saakka on käyty keskustelua siitä, voimmeko ottaa yhteiseksi tavoitteeksi Suomelle, että kustannuskilpailukyky paranee 5 prosentilla. Tästä keskustelimme vapusta saakka eri vaiheissa elokuun 21. päivään saakka, ja me emme päässeet tästä sopimukseen, voidaanko ot-

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

taa tämmöinen yhteinen tavoite vai ei. Sen takia (Puhemies koputtaa) hallitus joutui tekemään sitten omia ratkaisuja.

Puhemies Maria Lohela: Viimeinen kysymys tähän aiheeseen, edustaja Rinne.

16.27 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Te, herra pääministeri, olette tällä pakkolainsäädäntöhankkeellanne aiheuttaneet työmarkkinoille ristiriitaa asettumalla tässä selkeästi Elinkeinoelämän keskusliiton eli toisen osapuolen puolelle. Te olette taannut Elinkeinoelämän keskusliitolle lottovoiton tässä keskustelussa.

Te lähditte hakemaan tuottavuusloikkaa, silloin vaaditte 100:aa tuntia lisää työaika. Kun siihen ei suostuttu, te totesitte: "Kannet kiinni, eikä neuvotteluja jatketa." Sitten päädyitte kilpailukykyloikkaan, miinus 5 prosenttia: tarkoittaa palkanalennuksia, niin kuin näistä pakkolaeista voi selkeästi havaita.

Jos EK nyt hyväksyy tässä työmarkkinaratkaisun, jolla saadaan syntymään tulosta SAK:n esityksen pohjalta, onko hallitus nyt valmis hyväksymään sen, mitä työmarkkinapöydästä tulee, ilman että hallitus itse pakkolakeja sen jälkeen enää vie eteenpäin?

16.28 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on monta termiä. Meidän kilpailukykeromme meidän kilpailijamaihin on 15 prosenttia, ja enemmänkin ehkä. Me tarvitsemme kustannuskilpailukyvyn paranemista ja tuottavuuden paranemista. Kustannuskilpailukyky paranee esimerkiksi työaika jatkamalla tai sitten näillä muilla toimilla, mitkä ovat täällä keskustelussa olleet. Tuottavuus paranee sitten lähinnä niillä toimilla, mitä siellä yrityksissä tehdään: tuottavuuden parantamista prosessien paranemiseksi, tuotteen kehittämiseksi ja prosessikehitykseksi. Nämä ovat niitä toimia, mitä tehdään siellä yrityksissä.

Näistä olen valmis keskustelemaan. Otan ehdotuksen vastaan maanantaina, ja hallitus päättää sitten jatkotoimista maanantaina kello 18. Ja tässä salissa keskiviikkona keskustellaan sitten siitä, onko se pohja nyt hallituksen esittämä pohja vai tuleeko joku uusi pohja, ja sen me näemme maanantaina.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.2. Suullinen kysymys taakanjaosta pakolaistilanteessa (Carl Haglund r)

Suullinen kysymys SKT 19/2015 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Haglund.

Keskustelu

16.29 **Carl Haglund r:** Arvoisa puhemies! Herra pääministeri, Suomen EU-linja puhuttaa sekä täällä kotimaassa että itse asiassa myös Euroopassa. Suomi pidättäytyi äänestämästä tällä viikolla, kun jaettiin näitä turvapaikanhakijoita maiden kesken. Suomi siinä asemoitui muun muassa Tšekin, Unkarin ja Romanian kanssa samaan porukkaan. Kysymys kuuluu, onko tämä viisas toimintatapa. Te, herra pääministeri, myöhemmin sanoitte

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

ainakin julkisuudessa, että se on täysin toisarvoista, miten Suomi äänestää. Pidän tätä hieman ihmeellisenä lausuntona. Onko tosiaan teidän mielestänne toisarvoista, miten Suomi äänestää EU-pöydissä?

16.30 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen pitkäaikainen linja on ollut se, että tämmöisissä taakanjakokysymyksissä lähdetään vapaaehtoisuuden pohjalta eikä lähdetä siitä, että komissio määrää jäsenvaltioita, että te otatte tällaisen ja te otatte tällaisen. Tämä on ollut Suomen pitkäaikainen linja. Se oli myöskin tuon Eurooppa-neuvoston päätös huhtikuussa, ja sieltä huhtikuun päätelmistä suoraan kirjattiin hallitusohjelmaan päätös siitä, miten näitä turvapaikanhakijoiden sisäisiä siirtoja tehdään. Olemme johdonmukaisesti noudattaneet tätä linjaa. Minulla ei ollut pienintäkään ongelmaa eilisessä päämieskokouksessa Suomen kannan kanssa, ei pienintäkään ongelmaa. Tein myöskin pohjustustyötä, soitin puolellekymmenelle kollegalle, ja he sanoivat, että he ymmärtävät täysin tämän Suomen linjan ja on erinomaista, että Suomi on kantamassa oman vastuunsa tässä taakanjaossa. Ei mitään ongelmaa ollut tämän äänestyspäätöksen kanssa päämieskokouksessa.

16.31 Carl Haglund r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Herra pääministeri, minun kysymyksenä oli lähinnä se, onko tosiaan toisarvoista, miten Suomi äänestää, koska se lausunto oli hieman ihmeellinen. En myöskään täysin yhdy pääministerin arvioon siitä, miten oli järkevää toimia, mutta perustelitte ainakin sen hyvin.

Siitä puheen ollen, miten Suomi toimii, meidän ulkoministerimme on osaltaan puhunut meidän naapurimaamme toiminnasta juuri tässä pakolaiskysymyksessä ja totesi, että Ruotsi antaa ihmisalakuljettajille ja terrorismia rahoittaville ketjuille mahdollisuuden toimia ja edistää heidän bisnestään. Tähän suuntaan meidän ulkoministeri puhui toissa päivänä. Voisitteko, herra pääministeri, nyt selventää, onko tämä koko hallituksen käsitys siitä, miten naapurimaamme Ruotsi toimii, ja onko teidän mielestänne asiallista, että meidän ulkoministeri lausuu tämmöisiä meidän naapurimaastamme?

16.32 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuolla huipukokouksessa keskusteltiin paljon siitä, että meidän Schengen-systeemi ei toimi tällä hetkellä ja kaikki maat tekevät tässä väärin, näitten sopimusten vastaisesti. Täällä on paljon rekisteröimättömiä ihmisiä liikkeellä, ja me olemme sitten vastaanottamassa täällä pussin perällä tämän liikkeen. Tämä ei toimi nyt niin kuin pitäisi. Sen kaikki päämiehet myönsivät.

Mitä tulee tähän ulkoministerin lausuntoon koskien Ruotsia, niin ehkä tässä otsikot ovat olleet vähän raflaavampia kuin itse lausunto ja haastattelun sisältö. Keskustelin tästä lyhyesti ruotsalaisen kollegani kanssa. Hän läimäytti olkapäälle ja sanoi, että älä huolehdi, jos olisi joku ongelma, niin olisin soittanut.

16.33 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, herra pääministeri, olette kuitenkin sanonut, että saattaa olla niin, että Suomi voi tarvita tulevaisuudessa tätä taakanjakoa juuri sen takia, että me olemme pussin perällä ja tänne tulee suurempi määrä väkeä kuin on odotettu ja eurooppalainen taakanjako voisi hyödyttää meitä. Tietenkin voisi ajatella muitakin kriisejä, jotka sattuvat lähialueillamme, joissa näin kävisi. Oliko viisasta tässä tapauksessa äänestää tyhjää?

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

Kun viittasitte tähän Schengen-järjestelmään ja siihen, että se ei toimi tällä hetkellä, Euroopan unionilla on tulossa muuttoliikkeen huippukokous Vallettassa ja Vallettan kokouksen valmistelijakin kävi Suomessa. Onko hallituksella nyt esityksiä, uusia esityksiä, uusia ajatuksia, miten Euroopassa tätä kriisiä tulisi tässä tilanteessa hoitaa, kun marraskuussa kokoonnutaan tänne Vallettan huippukokoukseen?

16.34 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on totta, että jos tällä hetkellä tehtäisiin taakanjakoa tämän vuoden arvioiden perusteella, niin Suomenkin taakkaa silloin jaettaisiin, koska meidän lukumme voi olla jopa 50 000, joka suhteutettuna Saksan lukuihin tarkoittaa jotakin 800 000:n paikkeilla. Tästä myöskin keskusteltiin tuolla. Kyllä meidän täytyy saada nyt ulkorajamme kuntoon ja Schengenin periaatteet käyttöön ja sitä kautta tämä asia järjestykseen. Näitä toimia päätettiin tuolla eilisesä huippukokouksessa. Ne ovat täysin Suomen linjan mukaisia toimia.

Mitä tulee tähän marraskuun kokoukseen, oikeastaan tässä linjattiin jo aika paljon niitä toimia. Parannetaan olosuhteita pakolaisleireillä, parannetaan näitten hot spotien käytännön toimintaa ja osallistutaan ruokaohjelmaan sillä tavalla, (Puhemies koputtaa) että näillä leireillä pystytään asiallinen ruokahuolto järjestämään ja takaamaan.

16.35 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Uskallan väittää, että turvapaikkakriisi on ehkä yksi Euroopan unionin historian kohtalon hetkistä, ja uskon, että tähän ei löydy mitään muuta kuin eurooppalaista ratkaisua. Se hoidetaan kolmella tasolla: ensin yhteisesti EU:n tasolla, sen jälkeen turvapaikkahakemusten nopea käsittely ja sen jälkeen kotouttaminen. Kukaan meistä ei pysty pakenemaan vastuuta tässä kysymyksessä.

Kun kansainvälinen media tai kollega esittää kysymyksen, mitä te aiotte tehdä, panostatteko ihmisiin vai instituutioihin, niin silloin me toteamme, että panostamme ihmisiin. Suomi oli ensimmäinen maa, joka heti ilmoitti ottavansa vastuunsa tästä komission ehdotetusta kiintiöstä, 2 prosenttia, 2 400 ihmistä. Jos valinta on se, olemmeko mukana tekemässä päätöstä tai ottamassa niitä ihmisiä, minä panostaisin tässäkin kysymyksessä ihmisiin ja ihmisen hätään.

16.36 Pirkko Mattila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sisäministeri ei ole nyt paikalla, mutta esitän nyt kuitenkin kysymyksen pääministerille: Toisaalta te tuotte esille, että Schengenin sopimus täytyy saada voimaan ja toimimaan, mutta toisaalta myös Euroopassa kuuluu hyvin kriittisiä äänenpainoja siitä, että Schengenin sopimus on jo historiaa. Mutta ongelmaksi varmasti myös Euroopan unionin alueella muodostuvat erilaiset maahanmuuttopolitiikat ja turvapaikan hakemisen ja myöntämisen perusteet. Mutta, arvoisa pääministeri, mikä teidän näkemyksenne on, kuinka pian Euroopan unioni voi saada samalle viivalle, samalle tasalle nämä erilaiset maahanmuuttopolitiikat, jotta ylipäättään tätä taakanjakoa voidaan sitten toteuttaa ja niitä ongelmia kiertää, mitä tähän liittyy?

16.37 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näistä toimista keskusteltiin, näistä lyhyen tähtäimen toimista, jotka nyt ovat lähinnä tähän taakanjakoon liittyviä, ja sitten sovittiin, että marraskuun loppuun mennessä saadaan nämä hot spotit kuntoon ja nämä rajatarkastukset sille tasolle kuin kuuluu. Sen jälkeen me voimme sitten palauttaa Schengenin toimimaan niin kuin se on tähänkin saakka toiminut, niin kuin

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

sen on tarkoitettu toimivan. En tiedä ihan tarkkaan, mihin kysymyksiin edustaja viittasi näillä erilaisilla maahanmuuttopolitiikoilla, mutta aika yhtenäinen tämä keskustelun sävy eilisessä kokouksessa oli ainakin näistä toimista, mitä tehdään, ja erityisesti niistä toimista, mitä tehdään nyt siellä kriisialueella ja kriisien lähellä, pakolaisleireillä olosuhteitten saamiseksi siellä kuntoon, ruokahuollon saamiseksi kuntoon, veden riittämiseksi tuolla alueella ja niin edespäin.

16.38 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hyvä kuulla, että pääministeri arvostaa hyviä naapuruussuhteita, ja ehkä olisi ollut paikallaan, että myös ulkoministeri olisi ensin soittanut kollegalleen ennen kuin lähti kertomaan julkisuuden kautta omia mielipiteitään.

Mutta, arvoisa pääministeri, tässä hallituksen linjassa on ollut näitä kansainvälisiä epävarmuuksia, mutta on hämmentävää myös ollut kuunnella suomalaista keskustelua, jossa pakolaisten hätään on suhtauduttu hyvin kylmästi. Meillä Keski-Suomessa SPR:n vapaaehtoisia ovat meidän omat suomalaiset kuvanneet, hiippailleet hämärissä näiden vapaaehtoisten perässä, uhkauksia on laitettu eteenpäin ja niin pois päin. Tämä on kertakaikkisen häpeällistä ja tuomittavaa toimintaa. Valitettavasti myös hallituspuolueitten riveistä on kuulunut varsin erikoisia kannanottoja muun muassa siitä eleestä, jonka te, arvoisa pääministeri, ja vaimonne teitte luovuttaessanne kakkosasuntonne pakolaisten käyttöön. (Puhemies koputtaa) Eräs edustaja nimittäin totesi, että tämä pelaa rikollisjärjestöjen pussiin, tällainen "houkuttelu". Haluaisin kysyä: miten saatte oman hallituksenne (Puhemies koputtaa) ymmärtämään, että tätä kriisiä ei ratkaista vihalla ja pelottelulla?

16.39 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta meidän pitää kaikin puolin välttää nyt tässä, myöskin meidän poliittisten toimijoiden, vastakainasettelua, ja minusta meidän pitää myöskin rauhallisesti ymmärtää niitä pelkoja ja huolia, mitä ihmisillä on siellä omassa arjessaan koskien tätä suurta muutosta, mikä täällä on tapahtunut. Tänne on yli kymmenkertainen määrä, ehkä viisitoistakertainen määrä normaaliin tilanteeseen verrattuna tullut turvapaikanhakijoita, ja ihmisiä huolettaa, osin pelottaakin, mitä kaikkea tämä tilanne tarkoittaa. Meidän pitäisi pystyä asialliseen, rauhalliseen keskusteluun myöskin siitä, ilman että me leimaamme rasisteiksi näitä ihmisiä, jotka ottavat esille näitä omia huoliaan. Minusta niitäkin pitää kuulla. (Välihuutoja) Samalla tavalla meidän pitää huolehtia niistä ihmisistä, että heidät, jotka tulevat tänne sotaa pakoon ja ovat hädänalaisia, me toivotamme tervetulleeksi ja he saavat tuntea olonsa täällä turvalliseksi. Meidän kaikkien, (Puhemies koputtaa) koko tämän salin pitäisi huolehtia nyt siitä, että tämä keskustelu säilyy asiallisena.

16.41 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikista tärkeintä luonnollisesti on puuttua näihin kriisien syihin ja tilanteeseen varsinkin tuolla Lähi-idässä, jotta ihmisten ei tarvitse lähteä sieltä kotiseuduiltaan. Nuo toimet, mitä EU-tasolla on nyt päätetty, kuulostavat oikeansuuntaisilta, mutta kovasti työtä pitää jatkaa, että siinä päästään eteenpäin.

Kovin nopeasti kuitenkin tuloksia tuskin saadaan, valitettavasti, ja varmaan turvapaikanhakijoiden virta Suomeenkin jatkuu. Vastaanottokeskukset ovat täynnä. Olen ymmärtänyt, että yhden yön majoittaminen maksaa tuommoisen 40 euroa yhteiskunnalle noin keskimäärin. Voisiko tätä kotimajoitusta ja perhemajoitusmallia kehittää vielä eteenpäin,

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

että tämmöiset ihan tavalliset perheet, jotka haluavat ottaa turvapaikanhakijan luokseen asumaan, voisivat saada vaikka jonkun pienen, vaikka nimellisenkin, kulukorvauksen siitä, vaikkapa 10 euroa per yö, että otetaan luokse asumaan? Näin saataisiin nopeasti paikkoja, ja uskon, että toisaalta tämä olisi myös kaikista paras tapa kotoutua suomalaiseen yhteiskuntaan niille, (Puhemies koputtaa) jotka turvapaikan Suomesta lopulta saavat. Voisiko tähän kehittää nopeasti jonkun selkeän mallin?

16.42 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on monia vaihteita. Kun ihminen tulee tuolta rajan yli, niin on tärkeää, että saamme hänet järjestykeskukseen ja rekisteröityä, ja mahdollinen turvapaikkahakemus sitten lähtee liikkeelle, jos sitä on pyydetty. Sitten jossakin vaiheessa ohjatusti, keskitetysti tämä voi olla osa kokonaisratkaisua. Moniin maihin, kuten Libanoniin, jossa vierailin kuukausi sitten, on tullut 4-miljoonaisen kansan keskelle 1,5 miljoonaa pakolaista, ja käytännössähän tämä ja tämä kotouttaminen on tehty juuri niin, että siellä ihmiset ovat ottaneet sitten näitä sotaa pakenevia koteihinsa ja ehkä työllistäneetkin heitä.

Meillä on nyt menossa hallituksessa tämmöinen paremman kotoutuksen ohjelma, joka on aloitettu. Me lähdemme hakemaan hyviä käytäntöjä muista maista ja varaudumme siihen seuraavaan vaiheeseen (Puhemies koputtaa) eli kotouttamisvaiheeseen huolellisesti.

16.43 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen erittäin iloinen siitä, että pääministeri ja valtiovarainministeri täällä ovat esittäneet hyvin humanistisia puheenvuoroja, ja ymmärrän, että eurooppalaiset ystävät varmaan tuntevat myötätuntoa teitä kohtaan siitä, että välttämättä koko hallitus ehkä ei edusta ihan samaa näkökulmaa ja joudutte korjaamaan sitten merkillisiä lausuntoja, jopa vihamielisiä lausuntoja, väärällä tiedolla perusteltuja lausuntoja. (Välihuutoja) Tuntuu siltä, että Dublin-sopimusta ei todellakaan tunneta, ainakaan ulkoministerin lausuntojen perusteella.

Kuitenkin näihin rasistisiin mielenilmaisuihin mielestäni on syytä tarttua. Vaikka varmasti on niin, että hyvin monet tuntevat mielenkiintoa ja ehkä pelkoakin, niin kuitenkin meillä on aika huolestuttavia rasistisia mielenilmaisuja, jopa natsimerkkejä heilutellaan, ja siinä mielessä joudun itsekin selittämään nuorelle pojalleni, mitä ihmisiä nämä ovat, jotka heiluttavat natsimerkkejä ulkomaalaisille. (Puhemies koputtaa) Mitä hallitus aikoo tehdä tähän rasismiin puuttumiseksi, ja onko hallitus jollain tavalla osoittamassa (Puhemies koputtaa) ehkä äänekkäämmin, että emme hyväksy näitä mielenilmaisuja?

16.44 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin pääministeri tuossa äsken totesi, me peräänkuulutamme hallituksen puolelta malttia tähän keskusteluun, ikään kuin kultaista keskitietä. On olemassa vain käytännönläheisiä ratkaisuja tähän vaikeaan turvapaikkatilanteeseen. Myönnän samalla, että tämä koko tilanne haastaa meidät miettimään meidän omia arvojamme, meidän suhdettamme toisiin ihmisiin, suvaitsevaisuutta, meidän vastuutamme ja myös sitä, millaista yhteistyötä me teemme Euroopan unionin tasolla.

Mutta meidän on vältettävä myös sentyyppistä vastakkainasettelua, jossa ihminen tuomitaan heti, jos hän on eri mieltä. Meidän pitää olla suvaitsevaisia kaikkiin suuntiin. (Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa) Ja se on ilman muuta selvää, että tässä maassa ei kerta kaikkiaan hyväksytä rasismia tai vihapuhetta. Se tuomitaan ja edetään Suomen lain mukana. Mutta minun mielestäni se on ollut hienoa sekä tässä salissa että yleisesti, että

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

(Puhemies koputtaa) Suomessa on tämä keskustelu pysynyt maltillisena, ja sellaisena se pysyköön.

16.45 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomeen on tullut aika paljon irakilaisia. Kun heiltä kysytään, minkä vuoksi he ovat tulleet Suomeen, he sanovat, että täällä suhtaudutaan heihin myönteisemmin kuin muissa maissa. Nyt tosiasia on kuitenkin, että Irakissa on myöskin paljon turvallisia alueita. Siellä on tämä eteläinen Irak, sitten on kurdien alue, jotka ovat niin sanottuja turvallisia alueita, ja kuitenkin sieltäkin tulee tänne turvapaikanhakijoita. Nyt olisi äärettömän tärkeää, että selvitetäisiin täältä turvallisilta alueilta tulevat hakijat, niin että heidät voidaan palauttaa, koska sillä on myöskin psykologinen merkitys: jos sinne palautetaan, niin huomataan, ettei voikaan tulla väärin perustein. Olisi erittäin tärkeää, että tämä saataisiin liikkeelle sen takia juuri, että nämä irakilaiset ovat näköjään selvästi suurin ryhmä tänne tulijoista. Siellä on varmasti näitä, jotka eivät ansaitse turvapaikkaa.

Mitä sitten tähän EU-kokoukseen tulee, siellä on ihan oikeat nuotit nyt otettu, mutta ne tulivat hieman myöhään, valitettavasti. (Puhemies koputtaa) Mutta voimme vain kysyä, mikä olisi tilanne, jos ei olisi EU:ta tässä tilanteessa.

16.47 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä keskustelimme. Kyllä EU on tullut yllätetyksi tässä asiassa, ja olemme olleet tämmöisessä reagoitumoodissa eli pikkusen liian myöhään koko ajan. Nyt tämä eilinen keskustelu oli minusta ensimmäistä kertaa keskustelu, jossa katsottiin tulevaisuuteen ja mietittiin, mitkä ovat ne diplomatian keinot ja ratkaisut tuolla Syyriassa, mitä meidän pitää tehdä näitten pakolaisleirien olojen parantamiseksi ruokaohjelmaan, mitä tehdään yhdessä Turkin kanssa ja niin edespäin. Eli nyt puhuttiin mielestäni oikeista asioista, jotka ovat proaktiivisia eli ennakoivia toimia.

Mitä tulee tähän Irakiin, niin tästä olemme keskustelleet hallituksen sisällä. Se on totta, että kaikki hakijat eivät tule sotaa käyviltä alueilta, ja tähän on toimia tulossa.

16.48 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Turvapaikanhakijoiden korvauksista liikkuu mediassa paljon erilaista ja osin väärää tietoa. Yleisradion teettämä vertailu kertoo, että Suomessa maksettavat korvaukset olisivat jopa kymmeniä prosentteja suuremmat kuin esimerkiksi naapurimaassamme Ruotsissa. Tämä voi olla yksi ohjaava tekijä, minkä vuoksi monet turvapaikanhakijat suuntaavat matkansa Ruotsin halki Suomeen. Kysyisinkin: voisiko hallitus selvittää eduskunnalle vertailun eri maiden tukien suuruudesta ja kertoa myös, miten Suomi aikoo selvittää kymmenientuhansien uusien turvapaikanhakijoiden kustannuksista?

16.48 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä työ on jo sosiaali- ja terveysministeriössä omalta osaltaan aloitettu, ja tietysti täytyy muistaa, että turvapaikanhakijoiden osalta tämä vastaanottoraha kuuluu sisäministeriön vastuualueeseen, mutta luonnollisesti teemme siinä kyllä hyvin tiivistä yhteistyötä. Sitten tässä vaiheessa, kun turvapaikanhakijat saavat oleskeluluvan ja siirtyvät sitten meidän koko järjestelmän piiriin, niin siellä on ollut havaittavissa kyllä ihan näitä selkeitä vetovoimatekijöitä, jotka ovat sitten houkuttelleet siirtymään tänne, koska on ollut havaittavissa, että kun Tanskassa tehtiin kiristyksiä sosiaaliturvaan ja sen perusteisiin tehtiin tiu-

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

kennuksia, että millä perusteella sitä myönnetään, niin oli selkeästi nähtävissä, että turva-paikanhakijat lähtivät siirtymään muihin maihin.

Äsken pyysin myöskin puheenvuoroa tähän edustaja Biaudet'n kysymykseen ja olisin siihen halunnut pikaisesti vielä kommentoida, että itse näen, että kaikista vaarallisinta on se, jos viedään ihmisiltä (Puhemies koputtaa) mahdollisuus osoittaa toisenlaisia näkemyksiä tähän koko asiaan ja heidät leimataan rasisteiksi...

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Mäntylä, nyt on aika täynnä.

...siksi, että he ovat eri mieltä, ja en pidä sitä hyvänä.

Puhemies Maria Lohela: Viimeinen kysymys tähän aiheeseen, edustaja Feldt-Ranta.

16.50 **Maarit Feldt-Ranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on saanut kokoaan ja ehkä myös ansioitaan enemmän arvostusta ja asemaa kansainvälisesti pitkälti vakaan ja viisaan ulkopoliittikkamme ansiosta. Nyt muutaman kuukauden aikana ulkoministeri ja hallitus ovat tehneet useita ikäviä ulostuloja, jotka ovat horjuttaneet tätä vakautta. Viitataan nyt taannoiseen epäonnistuneeseen Etyj-kokouksen pakotepäätökseen, tämänviikkoiseen julkiseen nokitteluun naapurillemme Ruotsille tai tämänviikkoiseen EU-päätökseen, jossa ajauduimme kyllä epämääräiseen seuraan. Myös osa diplomaateistamme ja tänään myös Ulkopoliittisen instituutin johtaja ovat käyttäneet kriittisiä puheenvuoroja tästä hallituksen toiminnasta. Pääministeri Sipilä, otattehan nämä huolet tosissanne ettekä anna Suomen hyvän kansainvälisen maineen valua viemäristä?

16.51 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan kaikki kansalaisten ja kansanedustajien huolet tosissani.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.3. Suullinen kysymys leikkauksista opintotukeen (Paavo Arhinmäki vas)

Suullinen kysymys SKT 20/2015 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Arhinmäki.

Keskustelu

16.51 **Paavo Arhinmäki vas:** Arvoisa rouva puhemies! Tällä viikolla työmarkkinatilanteen lisäksi ovat puhututtaneet koulutukseen tehtävät leikkaukset. Seuraavan neljän vuoden aikana hallitus on leikkaamassa 3 000 miljoonaa euroa koulutuksesta. Osana näitä leikkauksia ollaan leikkaamassa myös opintotukea 2020-luvulla peräti 150 miljoonalla eurolla. Se ei välttämättä kuulosta paljolta, mutta kysymys on yli neljäsosasta opiskelijoiden perustoimeentulosta. Perustoimeentuloa ollaan neljäsosalla leikkaamassa. Kysyisinkin, ministeri Grahn-Laasonen: Miten te kuvittelette, että on mahdollista täysipäiväisesti opiskella ja valmistua tavoiteajassa, jos neljänneksellä leikataan perustoimeentuloa? Haluaako

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

hallitus todella paluuta tilanteeseen, jossa vain varakkaiden lapsilla on mahdollisuus opiskella?

16.52 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että opintotukeen kohdistuu, niin kuin valitettavasti lähes-tulkoon kaikkialle meidän yhteiskunnassa nyt, kipeitä leikkauksia ja säästöjä, ja olemme lähteneet rakentamaan kokonaan uutta opintotukimallia nykyisen sekavan mallin tilalle. (Välihuutoja vasemmalta) On totta, että opiskelijoille tämä tulee olemaan varmasti kipeä tilanne, kun meillä opintotukea joudutaan leikkaamaan, mutta se, mistä haluamme huolehtia, on se, että se kokonaissumma, paljonko opiskelija saa käteen, kasvaa sinne 1 100 euroon hallitusohjelman mukaan kattava opintorahan, asumislisän ja myöskin opintolainan. Lainapainotteisuus kasvaa, mutta opiskelijan kokonaisrahamäärä kasvaa niin ikään, ja se tietysti helpottaa opintojen edistämistä (Välihuutoja vasemmalta) tässä vaikeassa tilanteessa.

Puhemies Maria Lohela: Edustajat, pyydän rauhoittumaan. Ne edustajat, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautukaa painamalla V-painiketta.

16.53 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jälleen toistui se, että "hei, me ei leikata, me kehitetään". Opiskelijat ovat varmaan todella kiitollisia tästä teidän kehittämissuunnitelmastanne, jossa neljäsosa perustoimeentulosta leikataan pois. Kellan opintotukiasioista vastaavan pääsuunnittelija Ilpo Lahtisen mukaan leikkaus on harvinaisen suuri yksittäiseen ryhmään kohdistuvana toimenpiteenä. Jo nyt kokopäiväinen opiskelu ei ole mahdollista näin pienellä tuella etenkin suuremmissa kaupungeissa. Te tarjoatte tilalle sitä, että opiskelijat ottavat lainaa. Miten, ministeri Grahn-Laasonen, opiskelijat voidaan ainoana ihmisryhmänä pakottaa elämään velaksi perustoimeentulonsa osalta? (Puhemies koputtaa) Onko näinä aikoina, kun työttömyys on hallituksen toimienkin johdosta entisestään kasvamassa, realistista ajatella, että opiskelijoiden toimeentulo perustuu lainan ottamiseen ja että he pystyvät maksamaan takaisin, (Puhemies koputtaa) kun työllisyysnäkymät ovat erittäin huonot?

16.54 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä pahoittelin jo ja pahoittelen edelleen sitä, että joudumme tekemään näitä leikkauksia ja joudumme leikkaamaan myöskin opiskelijoilta. Se on erittäin valitettava asia eikä ollenkaan toivottava tilanne, mutta Suomi on vaikeassa tilanteessa, ja meillä ei ole muuta vaihtoehtoa kuin tehdä päätöksiä, joilla talous saadaan tasapainoon ja velkaantuminen pysäytettyä. Opiskelijoille haluan sanoa sen, että samaan aikaan, kun näitä vaikeita päätöksiä tehdään, me pyrimme siihen koko ajan, että me voimme turvata opiskelijoille mahdollisimman hyvän huomisen tekemällä nämä kipeät talouspäätökset ja kehittämällä meidän koulutusjärjestelmäämme. Jos te nauratte sille, että kehitämme meidän koulutusjärjestelmäämme, niin sitä kyllä joudun vähän ihmettelemään, (Silvia Modig: Te leikkaatte ettekä kehittä!) koska maailma muuttuu koko ajan ja silloin meidän pitää pystyä myös uudistamaan meidän koulutusjärjestelmäämme. Se on iso ja tärkeä asia.

16.55 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa myös poistaa kokonaan suoran investointituen opiskelija-asuntojen rakentamiselle.

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

Tämä on todella suuri heikennys opiskelijoiden asumistilanteelle. Opiskelija-asuntojen rakentaminen tulee vähenemään ja lisäksi vuokrat tulevat nousemaan. Asuminen on opiskelijoiden suurin menoerä. Suomessa opiskelijat käyttävät eurooppalaisittain erittäin korkean osuuden tuloistaan asumiseen. Asuntoja on vaikea löytää, ja on aika hälyttävää, että kohtuuhintaisen asunnon löytää helpoiten esimerkiksi Omenahotellin eikä opiskelija-asuntosäätiön kautta. Haluaako hallitus tosiaankin opiskelijat kilpailemaan entistä enemmän kohtuuhintaisista asunnoista muiden pienituloisten kanssa ja käyttämään entistä enemmän aikaansa työssäkäyntiin opiskeluajan samalla pidentyessä, jotta vuokrat saadaan maksettua?

16.56 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on todella yhtenä säästötoimena rajaamassa sitä kohdejoukkoa, joiden erityisrakennustuotantoa tuetaan, ja tässä kun joudutaan tekemään valintoja siitä, minkälaisille ryhmille tuettua asuntotuotantoa tiukassa tilanteessa suunnataan, niin kohderyhmäksi on valittu erityisen paljon tukemista tarvitsevat joukot. Eli siellä, missä tarvitaan hyvin erilaisia asumisjärjestelyjä esimerkiksi vammaisten tai erilaisten muitten palveluasumismuotojen osalla, katsomme, että tuo tarve on vielä suurempi ja niukat rahat kohdennetaan sinne.

16.57 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kyllä tuntuu siltä, että hallitus on kaikkein pienituloisimpien ryhmien kimpussa. Sen sijaan, että te ratkoisitte todellisia yhteiskunnallisia ongelmia, te lisäätte niitä. Nyt meidän suurimpia ongelmiamme on se, että meillä ei ole riittävästi edullisia vuokra-asuntoja, mutta sen sijaan, että hallitus keskittyisi siihen, että saataisiin edullisia vuokra-asuntoja, te leikkaatte kaikkein köyhimmiltä eläkkeensaajilta asumistukea. Te viette opiskelija-asunnoilta rakentamistuen, mikä tarkoittaa sitä, että tulevaisuudessa opiskelijoilta menee entistä isompi määrä siitä toimeentulostaan asumisen maksamiseen. Tuntuu hyvin surulliselta se, että tämä hallitus, tämä pimeä hallitus, ei tee yhtä ainuttakaan askelta, joka lisäisi tasa-arvoa. Kaikilla toimillanne tunnutte astuvan tasa-arvossa taaksepäin. Meillä on edessä koulutuksen luokkayhteiskunta ja periytyvä kouluttamattomuus ja työttömyys näillä teidän toimillanne. Älkää nimittäkö niitä orwellilaisesti kehittämiseksi. (Puhemies: Nyt kysymys, edustaja!) Se ei hämää mitään eikä ketään.

16.58 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymystä oli tästä hiukan haastava löytää, mutta tartun tähän koulutuksen tasa-arvoon. Se on nimenomaan meidän hallituksen ohjelmassa aivan keskiössä. Pyrimme vaikuttamaan siihen, että kun tämä nykyinen kehitys on johtanut siihen, että meillä näkyy epätasa-arvoa esimerkiksi alueellisesti koulutuksen laadussa, niin siihen pystytään vastaamaan kehittämällä esimerkiksi meidän peruskouluamme. Meillä on käytössä siihen instrumentteja monenlaisiakin, ja tulemme pitämään kiinni muun muassa siitä, että vahvistamme heikommilla alueilla, haastavimmissa ympäristöissä toimivia kouluja tällaisella tasa-arvorahoituksella myöskin tulevalla budjettivuodella, ensi vuonna yli 10 miljoonalla eurolla. Tätä työtä jatkaaksemme olenkin käynnistämässä opetus- ja kulttuuriministeriössä työn, jossa pohditaan sitä, millä tavoin voidaan tähän kehitykseen vaikuttaa, että meidän koulutuksemme tasa-arvo on heikentymässä. (Puhemies koputtaa) Mutta tä-

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

hän loppuun haluan kuitenkin vielä muistuttaa siitä, että kansainvälisesti vertaillen olemme yksi koulutuksen tasa-arvon mallimaista edelleen. (Paavo Arhinmäki: Vielä!)

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Elomaa. (Eduskunnasta: Ei ole pyytänyt!) — Siinä tapauksessa edustaja Zyskowicz on kyllä pyytänyt.

16.59 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! (Puhemies koputtaa) Ei minullakaan ollut puhevuoropyyntöä voimassa, (Naurua) mutta kun sain puheenvuoron, niin mielelläni käytän.

Täällä nimittäin edustaja Arhinmäki antoi ymmärtää, että näiden opintotuki uudistusten jälkeen vain varakkaimmilla, tai itse asiassa heidän jälkeläisillään, olisi tilaisuus opiskella korkeakoulututkintoja. Tämähän on täysin naurettava väite. Jos me ajattelemme omaa ikäpolveani tai niin sanottuja suuria ikäluokkia, niin nimenomaan me olemme pystyneet opiskelemaan ja suorittamaan yliopistossa tutkintoja, vaikka ei ollut olemassa sellaisia opintotukijärjestelmiä, joita nuoremmilla sukupolvilla (Välihuutoja vasemmalta) on ollut olemassa. Ja nimenomaan suuret ikäluokat oli ensimmäinen, jolloin kaikista taloudellis-sosiaalisista olosuhteista voitiin opiskelua jatkaa. (Välihuutoja vasemmalta) Eli kysyn opetusministeri Grahn-Laasonelta, kumman käsitys — historiakäsitys ja nykyisyyskäsitys — on pielessä: Arhinmäen vai minun? (Naurua)

17.01 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! (Puhemies koputtaa) Edustaja Zyskowicz, te olette minua vanhempi ja kokeneempi valtiomies, joten luotan teidän arvioonne kuin vuoreen ja kiitän tästä keskustelusta. (Naurua — Puhemies koputtaa)

Puhemies Maria Lohela: Viimeinen kysymys tähän aiheeseen, edustaja Arhinmäki.

17.01 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mitä edustaja Zyskowicz kertoi historiasta, pitää paikkansa. Nimittäin aikaisemmin korkeakouluopinnot oli käytännössä varma tie työpaikkaan, pysyvään työpaikkaan, ja hyvälle tuloille. Valitettavasti historiaa peilaamalla ei voi katsoa tätä päivää, jossa myös korkeasti koulutetuilla on kasvava työttömyys, pätkätöitä, erittäin pienipalkkaisia töitä. (Matti Vanhanen: Siksi kilpailukykyä pitää nyt parantaa!) Siksi kysynkin, ministeri Grahn-Laasonen, mikä teidän käsityksenne on: tunteeko edustaja Zyskowicz tämän päivän työmarkkinoita ja tänä päivänä korkeakoulusta valmistuvien työmarkkinatilannetta? (Vasemmalta: Ei tunne!)

17.02 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! (Hälinää — Puhemies koputtaa) Ehdotan, että jos kävisitte vaikka kuppilassa keskustelemassa näistä näkemyksistänne, niin voisitte sitten päästä lähemmäs toisianne. — Kiitos.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

4. Lakialoite laiksi tuloverolain 127 a ja 127 b §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 2/2015 vp Hanna Sarkkinen vas ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan. (Hälinää)

Nyt pyydän siirtämään keskustelut salin ulkopuolelle. Kyselytunti on nimittäin päättynyt.

Keskustelu

17.04 **Hanna Sarkkinen vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Nyt on tosiaan käsittelyssä... (Hälinää)

Puhemies Maria Lohela: Odotatteko, edustaja Sarkkinen, hetken. Odotetaan, että sali rauhoittuu. — Olkaa hyvä.

No niin, kiitoksia! Yritetäänpäs uudestaan. — Arvoisa puhemies! Arvoisat kansanedustajat! Nyt on tosiaan käsittelyssä... (Eduskunnasta: Ei ole mikrofoni päällä!) — Olisiko nyt mikrofoni päällä? (Eduskunnasta: Ei!) — Onko vieläkään, täällä valo kyllä palaa. (Eduskunnasta: Nyt!) — Joko nyt? Kuuluuko? — Nyt kuuluu. No niin, kolmas kerta toden sanoo.

Eli tosiaan käsittelyssä oleva lakialoite tuloverolain 127 a ja 127 b §:n muuttamisesta koskee taloyhtiöiden energiaremontteja. Aloitteessa ehdotetaan, että asunto-osakeyhtiöissä yhtiön nimissä tehtävät energiatehokkuutta parantavat remontit, hajautettua sähkön ja lämmön tuotantoa edistävät hankkeet ja kiinteistökohtaiset uusiutuviin energiamuotoihin pohjautuvat energiajärjestelmien asennus- ja korjaustyöt säädettäisiin kotitalousvähennykseen oikeuttaviksi menoiksi.

Tällä hetkellä kerrostaloissa ja rivitaloissa asuvilla ihmisillä ei ole yhtä hyviä mahdollisuuksia remonttien kotitalousvähennyksiin kuin omakotitaloissa asuvilla. Tämä johtuu siitä, että kerrostaloissa ja rivitaloissa suurimmat remontit tehdään taloyhtiöiden nimissä eivätkä taloyhtiöiden nimiin tehtävät remontit ole osakkaille vähennyskelpoisia menoja. Iso osa asunto-osakeyhtiöiden remonteista jää nykyisen lainsäädännön kotitalousvähennys-säädösten ulkopuolelle, kun vastaavissa remonteissa omakotitaloasujat hyötyvät kotitalousvähennyksestä. Tämä asettaa ihmiset verotuksessa eriarvoiseen asemaan ja hidastaa taloyhtiöiden intoa tehdä energiatehokkuutta parantavia remontteja ja toteuttaa talokohtaisia uusiutuvan energiantuotannon hankkeita.

Aloitteessa siis esitetään asunto-osakeyhtiöiden omistajien kotitalousvähennyksen laajentamista energiaremonttien osalta myös taloyhtiöiden tekemiin remontteihin. Ideaali olisi, jos kotitalousvähennysmahdollisuus olisi yhtiössä asuville kaikilta osin samanlainen kuin omakotiasujille, mutta muutoksen rajaaminen koskemaan vain yhtiöiden energiaremontteja on perusteltua kustannusnäkökulmasta ja yhtiöiden tarpeellisten energiaremonttien vauhdittamisen näkökulmasta. Jotta Suomi voisi siirtyä hajautetun uusiutuvan energiantuotannon ja energiatehokkuuden aikauteen, pitää myös vanhat asunto-osakeyhtiöt saada mukaan tekemään tarpeellisia energiaremontteja.

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

Lakialoitteessa ehdotetaan, että asunto-osakeyhtiöiden osakkaat voisivat vähentää verotuksessa energiatehokkuutta parantavista tai hajautettua energiantuotantoa edistävästä asennus- ja remonttihankeista aiheutuvia työkustannuksia enimmillään 2 400 euroa vuodessa. Summa vastaa nykyistä kotitalousvähennystä, eli aloitteessa on kyse kotitalousvähennyksen soveltamisalan laajentamisesta.

Tällä hetkellä omakotiasujia tuetaan talokohtaisten uusiutuvan energian järjestelmien rakentamiseen jo kotitalousvähennyksellä, mutta vastaavaa tukea ei ole asunto-osakeyhtiön asukkaille. Kotitalousvähennys voisi olla asunto-osakeyhtiöiden energiahankkeissa ratkaiseva kannustin, joka laskisi huoneistokohtaisia kustannuksia kynnyksrajalle, ja talokohtaisia järjestelmiä lähettäisiin toteuttamaan. Siksi kotitalousvähennyksistä annettavia säästöjä pitäisi muuttaa myös niin, että asunto-osakeyhtiöiden energiaremonteissa voisivat asukkaat saada kotitalousvähennystä omistus- ja maksuusuksien suhteessa.

Mikäli Suomessa ollaan tosissaan uusiutuvan ja hajautetun energian lisäämisessä ja energiatehokkuuspotentiaalin hyödyntämisessä, pitää myös kansalaiset ja asunto-osakeyhtiöt saada mukaan energiaremonttiin. Esimerkiksi isoissa kerrostaloyhtiöissä olisi paljon potentiaalia rakentaa katoille kiinteistökohtaisia aurinkoenergiajärjestelmiä, joiden avulla asukkaat voisivat itse tuottaa sähköä ja lämpöä omiin tarpeisiinsa ja myydä ylijäämää verkkoon. Lisäksi vanhoissa asunto-osakeyhtiöissä voitaisiin tehdä paljon remonteja, jotka parantaisivat energiatehokkuutta. Lakialoitteen myötä asunto-osakeyhtiöiden osakkaat voisivat vähentää verotuksessa esimerkiksi kerrostalon katolle asennettavat aurinkopaneelit tai yhtiön poistoilman talteenottojärjestelmän aiheuttamia kustannuksia. Uskon, että lainmuutos tekisi hankkeisiin ryhtymisen nykyistä houkuttelevammaksi ja nähtäisiin entistä enemmän näitä tarpeellisia energiaremontteja.

Energiatehokkuus on yksi tärkeimmistä ratkaisuista ilmastokriisiin. Ympäristön kannalta parasta energiaa on se, jota ei tarvitse tuottaa ollenkaan. Energiansäästö syntyy pienistä puroista. Siksi tarvitaan juuri tämän lakialoitteen kaltaisia pieniä uudistuksia, jotka yhdessä parantavat koko Suomen energiatehokkuutta. Energiatehokkuuden parantamisessa piilee myös uusia työpaikkoja Suomelle. Cleantech-yritysten suurin kasvupotentiaali on energiatehokkuutta parantavalla alalla. Todennäköisesti kotitalousvähennyksen laajentaminen maksaisi itsensä nopeasti takaisin lisääntyneinä työpaikkoina, energiatoimialan kehittymisenä ja tuontisähkön tarpeen laskuna.

Energiantuotannon tulevaisuus on hajautetussa tuotannossa. Asukkaat, taloyhtiöt, maatilat, kylät ja yritykset tuottavat tulevaisuudessa itse kasvavan osan tarvitsemastaan energiasta erityisesti biopolttoaineilla, aurinkoenergialla ja pientuulivoimalla ja myyvät mahdollista ylijäämäsähköä muille kuluttajille. Hajautettuun ja pientuotantoon enemmän nojautuva energiajärjestelmä ei ehkä ole suurten sähköyhtiöiden toivelistalla, mutta se tukee energiatuotannon kotimaisuutta, huoltovarmuutta ja ympäristöystävällisyyttä sekä vaihtotasetta. Yhteiskuntapolitiikalla pitää tukea tätä siirtymää kohti hajautetumpaa energiatuotantojärjestelmää.

Muita mahdollisia keinoja edistää vanhojen asunto-osakeyhtiöiden energiaremontteja olisivat esimerkiksi valtiontakaus vihreän energian lainoille, kotitalouksille ja taloyhtiöille sekä Aran myöntämä uusiutuvien energiaremonttien valtiontuki taloyhtiöille. Energiahankkeita voisi tukea myös esimerkiksi alentamalla aurinkopaneelien arvonlisäverokantaa, yhdenmukaistamalla ja helpottamalla kuntien lupakäytäntöä ja mahdollistamalla hajautetun energiatuotannon tuntikohtainen nettomittarointi sähkön pientuottajille.

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

Meillä on keinoja edistää hajautettua ja uusiutuvaa energiantuotantoa ja asumisen energiatehokkuutta, mikäli meillä on siihen tahtoa. Meidän on otettava kansallisesti päämäärätietoisia askelia kohti uusiutuvaa, hajautettua, tehokasta ja älykästä energian tuotanto-, jakelu- ja kulutusjärjestelmää.

Toivottavasti tätä aloitetta ei haudata ainakaan vain sen takia, että se on laitettu alulle opposition riveistä. — Kiitos.

17.11 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Sarkkisen lakialoite on erittäin konkreettinen ja käsittelee erittäin tärkeää asiaa. Kotitalousvähennystä kehittämällä voimme parantaa koko Suomen energiatehokkuutta. Energiatehokkuus ja hajautetut, uusiutuvat energiamuodot ovat yksi tärkeimmistä ratkaisuista ilmastokriisiin, ja meidän täytyy panostaa niihin nykyistä enemmän. Energiaremontti täytyy tehdä teollisuuden ja liikenteen lisäksi myös kotitalouksissa. Mielestäni onkin hyvä idea, että kotitalousvähennys laajennettaisiin omakotitaloasukkaiden lisäksi myös rivi- ja kerrostaloasukkaiden käyttöön. Lisäksi, kuten edustaja Sarkkinen äsken totesi, energiatehokkuuden parantamisessa on suuri potentiaali suomalaisten työpaikkojen synnyttämiseksi. Energiatehokkuudesta on puhuttu paljon, mutta tähän asti Suomi ei ole tehnyt asian eteen riittävästi. Me tarvitsemme lisää juuri tällaisia konkreettisia esityksiä.

Toivottavasti tämä edustaja Sarkkisen lakialoite etenee myönteisessä täällä eduskunnassa reippaasti ja saamme ehkä vielä lisää vastaavia hyviä ideoita.

17.12 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy ilolla tervehtiä tehtyä lakialoitetta, ja toivon todellakin, että tähän paneudutaan, koska tähän on juuri sitä, mitä hallituskin haluaa ajaa. Erityisesti olisin toivonut kyllä, että keskustalaiset kansanedustajat olisivat olleet tässä keskustelussa mukana ja tukemassa tavallaan heidän itsensä omia tavoitteita hajautetun ja uusiutuvan energian käyttömahdollisuuksien lisäämisestä.

On todella tärkeätä, että sellainen elementti kuin kotitalousvähennys voidaan ulottaa koskemaan myös asunto-osakeyhtiöitä ja niissä asuvia ihmisiä, koska se antaa mahdollisuudet vähän laajempienkin ratkaisujen tuomiseen, ja on mahdollista, että juuri tällaisen lakialoitteen kautta Suomeen syntyy uusia referenssejä siitä, kuinka voidaan esimerkiksi asuinkerrostaloissa luoda omia energiankäyttäjärjestelmiä. Luodaan nyt ensin markkina, eli avataan tämä, minkä jälkeen toimijat eri aloilla voivat lähteä innovoimaan niitä erilaisia menetelmiä, kuinka parhaiten pystyvät tuottamaan sellaisia vähennyskelpoisia ratkaisuja, että tulevat näille markkinoille. Eli tärkeintä olisi nyt, että hallituksessa otetaan tämä asia erinomaisen positiivisena vastaan ja jo viime hallituskaudella monasti ja sitä edelliselläkin esillä ollut nettomittarointi tuotaisiin yhdessä uudelleen keskusteluun, sillä juuri sellaiset menetelmät, joihinkä yksittäinen ihminen voi osallistua ja joista palkitaan, voivat mahdollistaa sen, että me etenemme riisumme askeleina siinä, että ilmastonmuutosta jokainen yksilö voi omalta osaltaan tehokkaammin ehkäistä.

Vielä lopuksi, arvoisa puhemies, täytyy sanoa, että tämä oli kymmenen pisteen lakialoite.

17.14 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Itse myös kannatan vahvasti tätä edustaja Sarkkisen tekemää aloitetta, ja kuten tässä on edellä tullut, tässä on itse asiassa äärimmäisen monia hyviä erilaisia puolia, mitä tämä toteutuessaan tuo tullessaan. Se sekä työllistää — jos me ajattelemme, että me laajennamme kotitalousvähennyksen käyttöä — se on

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

erittäin merkittävä energiatehokkuuden näkökulmasta ja sitä kautta ilmastonmuutoksen torjunnassa, ja se tuo myös mahdollisuuden kehittää uudenlaisia energiatehokkaita menetelmiä ja sitä kautta voi avata jopa tuotteita, mitä viedä maailmalle.

Haluaisin muistuttaa tässä vielä siitä, että on syytä sitten myös varata näihin energiatehokkuusrahoja, joita kunnat sitten käyttävät, riittävä määrä, jotta sitä avustusta voidaan saada sitten näihin energiaremontteihin kaikkialla, jos tätä vielä laajennetaan.

17.15 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Sarkkisen tekemä lakialoite on todella hyvä. Itse olen iloinen, että sain sen käsiini siinä vaiheessa, kun se oli lähtemässä eteenpäin, ja sain myös sen olla allekirjoittamassa. Ihmettelin itse asiassa, että tällaista kotitalousvähennyksestä on voitu käyttää omakotitaloissa mutta tällaisissa asunto-osakeyhtiöissä se ei ole ollut mahdollista, ja ajattelin, kuinka eriarvoisessa asemassa asujat ovat olleet. Näkisin itse, että tällainen asunto-osakeyhtiössä asuvien asukkaiden mahdollisuus tällaisiin remontteihin kotitalousvähennyksen alaisuudessa on todella sellainen asia, mikä täytyy saada nopeasti käytäntöön. Sillä on iso työllistävä vaikutus, ja niin kuin edelliset puhujat esittivät, sillä on monta monta hyvää positiivista vaikutusta.

Toivoisin, että tämä lakialoite ei jäisi pitkäksi aikaa käsittelyyn vaan saisimme sen mahdollisimman nopeasti myös käytäntöön.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

5. Lakialoite laiksi vähittäiskaupan sekä parturi- ja kampaamoliikkeen aukioloajoista annetun lain kumoamisesta

Lakialoite LA 3/2015 vp Outi Mäkelä kok ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu

17.17 Outi Mäkelä kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keväällä kun tein tämän aloitteen aukioloaikojen vapauttamisesta, en todellakaan osannut arvata, että ennen kuin aloite on edes lähetekeskustelussa, hallitus on jo reagoinut tähän asiaan ja vapauttamista koskeva lakiehdotus on jo elokuussa lähetetty lausunnoille. Voinee siis olla melko toiveikas, että tämä asia etenee ehkäpä jo tulevan turisticsesongin osalta niin, että Suomi on avoimin ovin vastaanottamassa talven turistit.

Vähittäiskauppoja sekä parturi- ja kampaamoliikkeitä koskevat aukiolosäännökset ovat nykyisellään vaikeaselkoisia ja sisältävät runsaasti erilaisia rajoituksia ja poikkeuksia, vaikka säännöksiä on pyritty vuosien varrella selkeyttämään. Kauppojen aukiolosäännöksiä on Suomessa lievennetty asteittain 1960-luvulta lähtien. Keskeiset uudistukset ovat olleet 60- ja 70-lukujen vaihteessa tapahtuneet ilta-aukiolon salliminen kello 20:een asti ja sen jatkaminen edelleen kello 21:een asti 90-luvulla. Samalla sallittiin myös määrätyille

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

kaupan aloille vapaa aukioloaika. Vuonna 2009 laajennettiin sunnuntaiaukioloa kesäkuukausina sekä joului- ja marraskuussa, samalla laajennettiin alle 400 neliömetrin suuruisten päivittäistavara-kauppojen aukioloa. Kokonaan vapaa aukiolo on Suomessa mahdollistettu toistaiseksi vain Ahvenenmaalla.

Monissa muissa EU-maissa kehitys on ollut vapautumisen suuntaan, ja lähialueistamme esimerkiksi Tanskassa, Ruotsissa ja Virossa aukiolosääntelystä on jo luovuttu. Tiedossa ei ole, että tästä olisi koitunut suuria ongelmia. Vuoden 2009 muutos alle 400 neliön kauppohen vapauttamisesta ei tuonut kuin muutamia ympärivuorokauden auki olevia kauppohen, eikä niiden toiminnassa ole ollut erityisiä ongelmia. Oletettavaa on, että aukioloaikojen vapauttaminen kokonaan ei käytännössä juurikaan muuttane nykyisin toteutuneita aukioloaikohen. Sen voidaan kuitenkin arvioida lisäävän kaupan alan työllistämismahdollisuuksia merkittävästi.

Nykyiset rajoitteet ovat johtaneet joidenkin kauppamuotojen suosimiseen ja rajoittavat elinkeinoharjoittajien mahdollisuutta vastata kuluttajakysyntään. Nykysääntelyn puitteissa esimerkiksi matkailuun ja lomiin liittyvät asiakassesongit on mahdollista huomioida vain poikkeusluvalla, jos Aluehallintovirasto on suosiollinen. Tässä on ollut ongelmia, ja lupien myöntämistä on kritisoitu siitä, että myöntämisen kriteerit ovat vaihdelleet alueittain ja lupia ei ole myönnetty tasapuolisesti eri puolille Suomea. Poikkeuslupien maksullisuutta on niin ikään arvosteltu, ja on toki liiketoiminnan kannalta nurinkurista, että yrittäjä joutuu muiden juoksevien kulujen lisäksi maksamaan myös siitä, että saa pitää liikkeensä auki juuri tietyinä päivinä. Poikkeuslupaa koskevan säännöksen ongelmallisuutta kuvaa myös se, että eduskunnan apulaisoikeusasiamies on useamman kerran joko kantelun perusteella tai omana aloitteenaan kiinnittänyt huomiota kauppohen aukioloaikohen koskevien poikkeuslupien myöntämiseen.

Yleisten taloudellisten vaikutusten kauppohen sekä parturi- ja kampaamoliikkeiden liiketoiminnalle arvioidaan olevan myönteisiä. Kaupat ja liikkeet pystyisivät palvelemaan asiakkaita joustavammilla aukioloajoilla ja myös juhlapyhinä, millä olisi yritysten liikevaihtoa kasvattava vaikutus. Aukioloaikohen vapauttaminen vaikuttaisi myös myönteisesti kuluttajien toimintamahdollisuuksiin.

Toivottavasti hallituksen ripeä tahti toteutuu myös muiden hallitusohjelman kirjausten osalta. Yksi kirjattu tavoite hallitusohjelmassa on, että tällä hallituskaudella otetaan käyttöön niin sanottu kokeilukulttuuri, jolla pyritään parantamaan palveluja, tukemaan innovaatioita sekä vahvistamaan ja tukemaan yrittäjyyttä ja alueellista ja paikallista päätöksentekoa. Kokeiluja on tarkoitus toteuttaa kokeiluohjelman ja systemaattisen kokeilutoiminnan kautta. Kokeilukulttuurille on tarvetta, ja kokeiluja on saatava liikkeelle nopeasti ja rohkeasti konkreettisilla toimilla. Kokeiluluontoisten hankkeiden kautta saadaan luotettavaa tietoa esimerkiksi lakimuutosten vaikutuksista sellaisella tavalla ja tarkkuudella, johon etukäteisellä vaikutusarvioinnolla ei välttämättä pystytä. Kokeilutoiminnassa tulisi-kin ripeästi edetä esimerkiksi normitalkoissa kerättyjen ajatusten pohjalta. Yritystoimintaa epätarkoituksenmukaisella tavalla rajoittavien sääntöjen keventämisellä suotuisia talousvaikutuksia olisi saavutettavissa nopeastikin.

Yksi selkeä työvoimavaltaisiin aloihin ja pienyrittäjyyteen liittyvä kokonaisuus on alkoholin sääntely. Sen keventämisessä eteneminen harkitusti ja valikoitujen kokeilujen kautta antaisi käytännön tietoa hallitusti tapahtuvan vapauttamisen vaikutuksista ja synnyttäisi kokemusperäistä ja luotettavaa tietopohjaa sääntelyn myöhempien kehittämistarpeiden hahmottamiseksi. Ja miten tämä asia nyt sitten liittyy käsittelyssä olevaan aloitteeseen?

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

Sitä kautta, että on herännyt huoli siitä, miten aukioloaikojen vapauttaminen vaikuttaa näiden pienten kauppojen ja kioskien tulevaisuuteen ja miten näiden tilannetta voitaisiin helpottaa.

Yksi esimerkki olisi juuri se, että käynnistetään pikaisesti kokeilulaki alkoholisääntelyn keventämiseksi. Lähinnä tämä koskisi pienkauppaa, matkailu- ja ravintola-alaa sekä pienpanimoalaa. Tämä alkoholisääntelyä keventävä kokeilulaki sopisi paitsi hallitusohjelman vahvaan kokeiluhengen lisäksi myös edesauttamassa näiden pienten toimijoiden selviämistä yli tämän vaiheen. Oletettavasti alojen liiketoimintamahdollisuuksien vahvistaminen osaltaan tukisi näiden alojen investointi- ja työllisyyskehitystä ja olisi erittäin tärkeää myös harvaan asuttujen alueiden kaupan palveluiden säilymiselle.

Kokeilulaki, jota tässä esitetään, olisi voimassa vuodet 2016 ja 2017 ja sisältäisi muun muassa laajennuksia oluen ja muiden enintään 4,7 prosenttisten alkoholijuomien myyntiaikoihin alle 400 neliön laajuisissa kaupoissa, valmistustaparajoitusten poiston sekä alkoholiluvan yhdistämisen elintarvikelupaan. Ravintola- ja matkailualalla kokeilu sisältäisi esimerkiksi anniskelutiloja, -alueita ja henkilökuntaa koskevien säädösten ja määräysten yksinkertaistamisen sekä ravintoloiden aukiolon vapauttamisen ilman tarvetta niin sanotuille jatkoaikaluvulle. Anniskelutoimintaa koskevat yksityiskohtaiset kiellot ja määräykset, esimerkiksi tuplien myyntikielto, joiden kumoamiseen oli valmius jo viime vaalikaudella, kuuluisivat itsestään selvästi mukaan tähän kokonaisuuteen. Pienpanimoille annettaisiin kokeilun ajaksi ulosmyyntioikeus kaikkiin omiin tuotteisiinsa. Tässä esimerkkeinä mainittujen toimien lisäksi hallitus voisi ottaa samaan kokeiluun muitakin toimia esimerkiksi alojen työntekijä- ja työtekijäjärjestöjä kuultuaan. Kokeilujakson aikana seurattaisiin muun muassa muutosten vaikutuksia terveyteen ja kulutuskäyttäytymiseen, mahdollisia järjestyshäiriöitä ja turvallisuusvaikutuksia sekä alojen työllisyyskehitystä ja vaikutuksia investointeihin. Vaikutukset arvioitaisiin, ja niistä voitaisiin sitten koota johtopäätökset vuoden 2018 aikana.

Olemme tehneet edustaja Wallinheimon ja Kopran kanssa tästä asiasta toimenpidealoitteen, joka on tuolla aulan istuntopalvelupisteessä virastomestareilla allekirjoitettavana huomiseen asti, ja toivon, että mahdollisimman moni innostuu tukemaan tätä ajatusta.

17.25 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mäkelän lakialoite on enemmän kuin kannatettava, ja on hienoa, että hallitus on samoilla linjoilla. Parhaillaan lausuntokierroksella oleva hallituksen esitysluonnos liikeaikalain kumoamiseksi on merkittävä avaus sääntelyn purkamisen saralla.

Kaikki tiedämme, että digitalous on tehnyt kaupasta ajatonta ja rajatonta: ostokset voi klikata ostoskoriin mihin kellonaikaan tahansa ja missä tahansa. Verkkokaupan odotetaan kasvavan nopeasti tulevina vuosina, ja tätä kehitystä pyrkii parhaansa mukaan vauhdittamaan myös EU, joka tavoittelee digitaalisten sisämarkkinoiden synnyttämistä. Aukioloaikojen vapauttaminen on erittäin tervetullutta. Ei ole tätä päivää, että valtio määrää, koska kauppiaa ja kampaamoja saa pitää auki. Yrittäjän on itse saatava päättää sen mukaan, mitä kysyntää riittää ja mitä jaksamista riittää, koska pitää putiikkinsa auki ja koska pitää putiikkinsa myös kiinni.

Itse koen, että tässä samassa yhteydessä, kun aukioloaikoja toivottavasti ollaan vapauttamassa, olisi myös luontevaa vapauttaa ravintoloiden aukioloajat ja ensimmäisenä toimenpiteenä luopua jatkoaikalupien vaatimisesta. Ja myös tämä edustaja Mäkelän äsken esiin nostama toimenpidealoite on erittäin kannatettava.

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

17.27 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on käytännössä sama asia, mikä on linjattu hallitusohjelmassa, eli vähittäiskaupan ja partureiden aukioloaikoja säätelevän liikeaikalain kumoaminen. Näin ollen tähän asiaan tullaan todennäköisesti vielä palaamaan — mutta tärkeä asia, joten puhutaan siitä jo nyt.

Suhtautumiseni asiaan on kahtalainen. Parturi-kampaajilla, jotka ovat yleensä yksityisyrittäjiä, pitäisi olla vapaus päättää yritystensä aukioloista, ja esimerkiksi itsenäisyyspäivänä pitäisi saada kammata juhlijointa ilman kalliita ja hankalia erityislupia. Parturiyrittäjän mahdollisuuksia päättää aukioloista on tärkeä lisätä. Ongelmaksi näen kuitenkin päivittäistavarakaupan aukioloaikojen vapauttamisen, johon suhtaudun hieman varauksellisemmin. Päivittäistavarakaupassa työskentelee todella paljon ihmisiä, ja ruokakauppasektorin aukiolot ja liikeverkko vaikuttavat suuresti koko yhteiskuntaan, muihinkin aloihin ja laajoihin ihmisjoukkoihin.

Mikäli ilta-, pyhä- ja viikonlopputyö lisääntyvät päivittäistavarakaupassa aukioloaikojen vapauttamisen myötä, on sillä kerrannaisvaikutuksia myös muille aloille ja yhteiskunnan sektoreille. Esimerkiksi päiväkotien vuorohoidon tarve kasvaisi ilta-, yö- ja pyhätyön lisääntymisen seurauksena, ja se aiheuttaa kustannuksia kunnille. Juhlapyhien aukioloaikojen vapauttamisella on vaikutuksia myös koko kulttuuriin ja perhe-elämään.

Jos kauppojen aukioloajat vapautetaan, poistuu nyt pienillä kaupoilla oleva vapaampien aukiolojen tuoma kilpailuetu. Tämä johtaa hyvin todennäköisesti asioinnin siirtymiseen pienistä lähikaupoista suuriin peltomarketteihin, mikä johtanee lähikauppaverkon harvenemiseen. Jo nyt kehitys on ollut se, että lähikauppojen määrä pienenee ja supermarkettien määrä kasvaa. Lähikauppaverkon edelleen harveneminen olisi erittäin huono kehitys autottomien ihmisten, yhdyskuntarakenteen ja päästöjen näkökulmasta. Näin hyvin todennäköisesti käy, että lähikauppojen määrä vähenee, jos ostovoima ei kasva samaan aikaan, sillä jostainhan suurten kauppojen jatkettavien aukioloaikojen asiointi on todennäköisesti pois. Selkeää tarvetta esitetylle lain kumoamiselle ei ole: kuluttajat ovat tutkimuksen mukaan pääosin tyytyväisiä kaupan aukioloaikoihin. Mutta on olemassa selkeä tarve lain korjaamiselle. Parturi- ja kampaamoliiketoiminta voitaisiin rajata pois lain piiristä ja vapauttaa alan aukioloajat sääntelystä. Poikkeuslupamenettelyyn tulisi luoda yksinkertaisempi, sujuvampi ja edullisempi prosessi poikkeuslupien myöntämiseksi kaupalle.

Ennen kuin hallitus tuo oman esityksensä liikeaikalain kumoamisesta eduskuntaan, toivon vilpittömästi, että lain kumoamisen mahdollisista vaikutuksista tehdään huolellinen vaikutusten ennakkoarviointi eikä mennä perä edellä puuhun: kumota ensin lakia ja ihmetellä myöhemmin seurauksia. Vaikutusarviointi tulisi tehdä ainakin kauppojen aukioloaikojen vapauttamisen vaikutuksista päivähoiton kysyntään ja kuntien menoihin, verotuloihin, lähikauppaverkkoon ja lähipalveluihin, työntekijöihin ja työllisyyteen, liikenteeseen ja ympäristöön sekä muihin aloihin vaikuttaviin kerrannaisvaikutuksiin.

Lopuksi haluan kiittää edustaja Mäkelää, joka toi esille pienpanimoiden ulosmyyntioikeuden helpottamisen, jota kannatan kyllä ajatuksena lämpimästi.

17.30 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa rouva puhemies! Vaalien alla lähes jokaisella puolueella oli omat norminpurkulistansa, ja varmasti meistä edustajistakin monet puhuivat turuilla ja toreilla normien purkamisen puolesta. Tämä lakialoite tässä sekä samaa ajava hallituksen esitys kauppojen aukioloaikojen vapauttamisesta ovat osoituksia siitä, että tämän aiheen ympärillä käyty keskustelu ei ollut turhaa. Sekä hallitus että edustaja Mäkelä ansaitsevatkin isot kiitokset ensimmäisen tärkeän askeleen ottamisesta mittavassa nor-

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

mienperkaamisurakassa. Nyt onkin tärkeää, että tälle avaukselle saadaan nopeasti jatkoa, ja tästä syystä olen ollut mukana valmistelemaan edustaja Mäkelän alustamaa toimenpidealoitetta alkoholisääntelyn keventämisestä ja sen vaikutusten selvittämistä kokeiluilalla.

Arvoisa puhemies! Perusteet tälle kokeiluilalle, josta edustaja Mäkeläkin puhui, on tulevassa toimenpideoitteessa kerrottu hyvin. Kokeilukulttuurin edistäminen ja vahvistaminen on Sipilän hallituksen kärkihankkeita, ja niiden toteuttaminen uskottavasti edellyttää, että liikkeelle niistä päästään mahdollisimman nopeasti. Aiemmilla vaalikausilla tiedämme sen, että tulokset mitattavista uudistuksista tai kokeiluista vaalikausien viimeisinä kuukausina eivät yleensä johda mihinkään. Tämä poikkeuksellisen tiivis hallitus ei ole tällä suhteessa erilainen. Poliittisesti parasta ennen -päivämäärä koittaa hyvissä ajoin ennen seuraavia eduskuntavaaleja.

Toiseksi alkoholisääntely on asia, joka soveltuu erityisen hyvin nopeasti ja rajatusti tehdyn kokeilun kohteeksi. Nykyinen alkoholisääntely vaikuttaa olennaisesti monien kaupan, elintarvike-, matkailu- ja ravintola-alan yrittäjien toimintaedellytyksiin, ja tällaisen kokeilun kautta olisi mahdollista saada ensi käden tietoa siitä, miten monet yrittäjien itsensä ehdottamat muutokset vaikuttaisivat käytännössä. Jos tulokset ovat positiivisia, voitaisiin näiden muutosten laajentamista koskemaan koko Suomea harkita, ja jos ne toisaalta olisivat negatiivisia, olisi sekin meille päättäjille arvokasta tietoa. Resursseja tällainen kokeilu ei vaatisi paljoa.

Arvoisa puhemies! Toivon todella, että tämä tuleva lakialoite ja esimerkiksi tämä tuleva toimenpideoite tuottavat nyt tulosta. Suomi menestyy vain uudistumalla, ja tässä siihen olisi oiva väline. Uskalletaan siis kokeilla jotain uutta.

17.33 Maria Tolppanen ps: Arvoisa rouva puhemies! Sääntelyn vapauttaminen on se sana, mitä tämä maa nyt tarvitsee. Meillä on niin paljon erilaisia sääntelyitä ja erilaisia sääntöjä, jotka estävät kehityksen ja estävät jopa työnteon tässä maassa. Tämä maa tarvitsee työtä ja yrittäjyyttä. Tämä on ensimmäinen oikea askel siihen suuntaan tällä kaudella.

Jos me todellakin vapautamme kauppojen aukiolon ja partureiden ja kampaamoiden aukiolon, niin me samalla luomme uutta työtä tähän maahan. Olin suorastaan pöyristynyt, kun kuulin vasemmistoliiton pelottelun siitä, mitä tapahtuu, jos kauppa vapautetaan. Vasemmistoliitto pelkää, että sen jälkeen tulisi uusia työpaikkoja päiväkoteihin, työmatkaliikenteeseen et cetera, siivoamisiin, kaupan ja partureiden työntekijöihin. Tämä on aivan käsittämätöntä. Se on selvä asia, että jos vapautetaan kauppa, niin se tulee luomaan myös uusia työpaikkoja. Jo vanhan kunnan Tampereen aluetyöterveyslaitoksen mukaan jokainen uusi perustettava työpaikka luo tähän maahan kerrannaisvaikutuksena 1,5 muuta työpaikkaa ja jokainen menetetty työpaikka vie mennessään 2,5 työpaikkaa. Tätä kannattaa ajatella silloin, kun me puhumme siitä, kannattaako kauppa vapauttaa vai ei.

Kuolevatko pienet kaupat sen takia, että isotkin kaupat ovat auki? Eivät kuole. Jos pienet kaupat voivat pitää oviaan auki, se tarkoittaa sitä, että yhä useampi kivijalka, joka tässä kaupungissakin on tyhjine ikkunoineen, täyttyy jälleen myytävistä tavaroista.

Meillä on paljon turisteja, jotka käyvät täällä silloin, kun on olemassa pyhäaika, koska pyhää on myöskin niillä ihmisillä, jotka pääsevät lomalle. Ihmiset hämmästelevät sitä, että heidän tullessaan Helsinkiin Helsingissä ei ole mitään ostettavaa, ei pääse mihinkään lauantaina tai sunnuntaina, ja vielä pahempaa, miettikää — tämäkin pitäisi ottaa tähän samaan asiaan — lähtekääpä Helsingissä etsimään sunnuntaina ruokapaikkaa, semmoista oi-

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

keaa ruokapaikkaa, mistä saa ruokaa, muutakin ruokaa kuin hampurilaista ja ranskanperunoita tai nachoja. Ei löydy. Nämä ovat asioita, jotka pitäisi saada kuntoon.

Kyllä vierivä kivi on sellainen, että se ei sammaloidu, jos se pääsee pyörimään. Kaupan pitää pyöriä, rahan pitää pyöriä, rahan pitää liikkua. Se synnyttää uutta työllisyyttä. Se synnyttää uutta hyvinvointia. Se vie tätä koko maata eteenpäin. Pelkästään se, että juhlapyhinä, kuten itsenäisyyspäivänä, me naiset saamme halvemmalla tukkamme laitettua, ei ole perusteltu syy, että sääntely vapautetaan näiltä osin, vaan perusteltu syy on se, että kauppa on vapaata ja että se luo uusia työpaikkoja. Tiedän, että täällä nyt sanotaan, että sehän nostaa kustannuksia, koska meillä on sunnuntaityöt olemassa. Niin meillä onkin. Mutta silloin kun kauppa kukoistaa, niin huomataan: silloin työnantajalla on myöskin mahdollisuus maksaa sellaista palkkaa, mitä siitä on syytä maksaa. Kun me saamme tämän maan jaloillemme, niin meidän ei tarvitse puhua enää nollasopimuksista eikä meidän tarvitse yrittää viedä tämän maan työtätekevää kansaa alaspäin vaan tämä tukee sitä, että ihmisille saadaan kunnollinen toimeentulo, kunnollinen ansio siitä, mitä ihmiset tekevät.

Erittäin kannatettava lakialoite.

17.38 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Viimeksi kun kauppojen aukioloaikoja vapautettiin, mitään merkittäviä uusien työpaikkojen syntymisilmiöitä kaupan aloilla ei tapahtunut, joten on hyvin epätodennäköistä uskoa, että sitä tulee nytkään tapahtumaan, vaan todennäköisesti tulee käymään niin, että ostovoima jakaantuu tasaisemmin viikon eri päiville ja siirtyy näistä pienistä kaupoista enemmän kohti suuria kauppia, joiden aukioloaikaa jatketaan. Ja tällä suuriin kauppoihin siirtyvällä ostovoimalla on sitten näitä negatiivisia yhteiskunnallisia vaikutuksia. Jo tähän asti pienten kauppojen määrä on jatkuvasti ollut vähenemässä ja suurten kauppojen lisääntymässä. Kyllä vastuullinen lainsäätävä arvioi myös näitäkin vaikutuksia ennen lakimuutoksia.

17.39 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä, joka nyt siis on lähtenyt lausunnoille, on näitä työllisyysvaikutuksia arvioitu. Tämän mukaan aukioloajan vapauttaminen lisääisi mahdollisuuksia työllistää uusiakin työntekijöitä kauppoihin ja kaupan alan arvioiden mukaan aukioloaikojen vapauttaminen vaikuttaisi merkittävästi alan kykyyn tarjota työtunteja. Tässä tosin todetaan niin, että tässä taloudellisessa tilanteessa vaikutukset näkyisivät mieluummin kuin uuden henkilökunnan rekrytointina henkilöstövähennysten peruuntumisina tai lisätunteina nykyisille työntekijöille, mikä sinällään on hyvä asia.

17.39 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuohon edustaja Mäkelän kommenttiin siitä, että hallitus arvioi työpaikkojen lisääntyvän tämän lakialoitteen tai myöhemmin hallituksen esityksen myötä: se on arvio. Mutta on olemassa tutkimusta siitä, kun 2009 kauppojen ja parturi- ja kampaamoliikkeiden aukioloaikoihin puututtiin, ja näiden tutkimusten mukaan työpaikat eivät ole lisääntyneet ja itse asiassa osa-aikaisten työntekijöiden määrä on kasvanut vähittäiskaupassa ja erityisesti päivittäistavara-kaupassa.

Arvoisa puhemies! Ihmettelen myös edustaja Tolppasen visiota siitä, kuinka kaupat Helsingissä täyttyvät tavaroista. Mistä meillä ihmisillä riittää sitä rahaa, millä tehdä niitä ostoksia? En usko, että tämän aukioloaikojen vapauttamisen myötä meidän ostovoima lisääntyy yhtään enempää.

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

17.40 **Maria Tolppanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin, kun edellisellä kerralla vapautettiin kauppojen aukioloaikoja, niin niitä vapautettiin vain osittain. Sieltä ei voinut syntyä kokoaikaisia työpaikkoja, sieltä pystyi syntymään ainoastaan osa-aikaisia työpaikkoja. Nyt on tarkoitus vapauttaa kauppaa siten, että kauppvoja voidaan pitää myös juhlapäivinä auki ja pyhäpäivinä auki, ja se tuo selkeästi lisää työtä. Se mahdollistaa sen, että nyt osa-aikaisena työskenteleviä ihmisiä voidaan palkata mahdollisesti kokoaikaiseen työhön. Ja se, mistä sitä lisärahaa tulee: se tulee, kuulkaapas, ihan siitä, että otetaan ne miljardit, jotka tällä hetkellä ovat ihmisten säästöinä pankeissa makaamassa. Ihmisillä on mahdollisuus käyttää niitä rahoja ja saada markkinat pyörimään, saada raha pyörimään. Ja myöskin ne ihmiset, jotka tulevat Suomeen — he eivät tule pelkästään Helsinkiin, tulevat myöskin Vaasaan ja Rovaniemelle — tuovat myöskin omat roposensa kauppoihin, jotka ovat auki silloin, kun ihmiset ovat paikan päällä.

17.41 **Outi Mäkelä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eivät nämä mitään stetsonarvioita eivätkä mutuarvioita ole, joita tässä siteeraan, vaan olen lainannut tätä esitystä, joka on siis jo lähtenyt lausunnolle, ja tässä on viitattu niihin selvityksiin, joita on vuonna 2012 eduskunnan edellytyksestä tehty kauppojen aukioloaikojen laajentamisen vaikutuksista, ja siihen, mitä on kaupan osalta ja kuluttajien osalta tehty selvityksiä tämän lain valmistelussa.

17.42 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, puhemies! Valitettavasti edustaja Tolppanen juuri poistui salista. Hän sanoi, että viimeksi, kun jatkettiin aukioloaikoja, ei syntynyt kokoaikaista työtä, kun ei jatkettu ikään kuin tarpeeksi. Aika erikoinen näkemys, koska kaupan alalla olivat ennen vallalla hyvinkin paljon täysipäiväiset työsuhteet, silloin, kun Suomen aukioloajat olivat huomattavasti nykyistä rajallisemmat. Eli en kyllä pysty mitenkään — myöskään itse kaupan alalla pitkään työskennelleenä — uskomaan, että tällä lainmuutoksella yhtäkkiä tämä trendi muuttuisi ja kaupan alalla alettaisiin harrastamaan parempaa henkilöstöpolitiikkaa, kun sitä ei viimeksikään lupauksista huolimatta tapahtunut ja osa-aikatyö on koko ajan lisääntynyt.

Lisäksi täytyy ihmetellä tätä Tolppasen näkemystä siitä, että jos kauppa on yöllä auki, niin ihmiset alkavat käyttämään sitten säästöjään ostaakseen ilmeisesti maitoa ja vaippoja jotenkin enemmän silloin yöllä. Eli kun samaan aikaan hallitus leikkaa ihmisten ostovoimaa, niin on erittäin falskia ajatella, että nämä yö- ja pyhäaukiolot sitten jotenkin (Puhemies koputtaa) synnyttäisivät suuresti kysyntää Suomeen.

Puhemies Maria Lohela: Ja vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Mäkelä.

17.43 **Outi Mäkelä kok** (vastauspuheenvuoro): Niin, vielä tässä haluan siteerata näitä arviointeja, että uudistuksen ei odoteta johtavan kaupan alalla laajamuotoiseen vuorotyöhön, sillä vapaaseen aukioloon siirtyneistä maista ei juurikaan löydy esimerkkejä isojen kauppaliikkeiden yöaukiolosta, ja lisäksi täällä todetaan niin, että kaupan alan arvio on, että viikonloppu- ja erilaisiin pyhäpäiviin halukkaita työntekijöitä on todellakin enemmän tulossa kuin mitä sitä työtä on tarjolla.

Puhemies Maria Lohela: Takaisin listaan.

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

17.44 **Kristiina Salonen sd:** Arvoisa puhemies! Tiedän, että edustaja Mäkelä on kokenut ja vaikutusvaltainen kokoomuspoliitikko, ja siksi minun on vähän vaikea uskoa sitä, että lakialoitetta tehdessään hän ei olisi ollut tietoa tästä hallitusohjelmassakin jo tehdystä kirjauksesta ja siitä, että tämän lain saamme tänne eduskuntaan. Niin tai näin, joka tapauksessa nyt sitten lain muodossa saamme tämän varsinaisen lakiesityksen kautta sitten asian laajempaankin pohdintaan. Viime kaudella asiasta tehtiin selonteko, kuten täällä on jo esille tullut. Siellä todella nousi esille muutamia sellaisia asioita, joita toivon, että mietitään, kun lakia sitten vielä ministeriössä valmistellaan.

Yksi on täällä jo noussut asia eli tämä työpaikkojen ja työtuntien määrän lisääntyminen: Tosiasia on se, että vuodesta 2010 vähittäiskaupassa työtuntien määrä työntekijää kohden ei ole noussut, vaikka aukioloajat ovatkin laajentuneet. Sitten, jos katsomme taas esimerkiksi vaikka Saksaa, niin Saksassa patkätöiden määrä on kasvanut aukioloaikojen laajentumisien myötä. Eli tavallaan Suomessa olisi saatava toisenlainen työllisyyskehitys aikaiseksi, ja toivon, että siihen paneudutaan.

Sitten myöskin täällä jo nousi esille tämä nykylain tarkoitus, joka on ollut myös turvata näiden valintamyymälöiden ja kioskien elinmahdollisuudet ja siten mahdollistaa useammalle suomalaiselle kaupan lähipalvelut. Tämä on myös syytä tarkkaan harkita, että jatkossakin näin on. Ja on harkittava myöskin tämä julkisten palveluiden osuus. Sitten täytyy muistaa, kun täällä nousivat esille nämä yrittäjät, että viime eduskuntahan sai lakiesityksen, jossa pyrittiin nyt yrittäjille se yksi päivä viikossa edes turvaamaan vapaapäivänä. Se on tärkeää jatkossakin huomata.

Lopuksi ja hieman ehkä yllättävää kyllä: tutkimusten mukaan kuluttajat eivät kaipaa aukioloaikojen laajentamista. (Puhemies koputtaa) Mutta kun asiaa nyt kuitenkin valmistellaan, niin on tärkeää selvittää nämä edellä esittämäni asiat.

17.46 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Minä ymmärrän tämän lakialoitteen ajatuksen ja sen toiveen siitä, että tätä kautta saataisiin ehkä lisää työpaikkoja, ja myös sen ajatuksen, että se yrittäjäkauppias on se, joka parhaiten tietää, milloin kauppaa pitää pitää auki. Mutta minulla kyllä liittyy tähän tietynlaisia huolia.

Silloin kun kauppojen aukioloa on aikaisemmin laajennettu, on oltu tosi huolissaan siitä, miten käy pienille kaupoille varsinkin tuolla maaseudulla ja haja-asutusalueella, ja sen takia on rajoitettu nämä laajemmat aukiolot koskemaan nimenomaan pieniä kauppia. Olen ymmärtänyt, että se on ollut aika viisasta politiikkaa, sillä selvitysten mukaan, kun aukioloja vapautettiin, se on valunut kyllä isojen markettien hyödyksi. Meidän ikääntyvässä Suomessamme on yhä enemmän vanhusväkeä, jonka olisi hyvä päästä lähelle kauppaan, joten minulla on kyllä huolia tästä, että kehitys jatkuu samansuuntaisena. Viime kerralla on ollut apuna tämmöinen pienten kyläkauppojen investointituki, jota ei enää ole olemassa ja jolla tätä asiaa on yritetty vähän auttaa, mutta siitäkin huolimatta meidän kyläkauppamme ovat vähentyneet hurjaa vauhtia, eivätkä vain kyläkaupat, vaan myös semmoiset jo suuremmatkin liikkeet. Minä toivon, että nämä huomioidaan tätä lakia valmistellessa.

Itse asiassa minä olen huolissani myös siitä, että perheiden yhteinen aika pirstaloituu entistä enemmän, jos äidit tai isät ovat töissä sunnuntaisin ja lauantai-iltaisina. Itse asiassa pidin erittäin nerokkaana viime lakia tehtäessä sitä rajoitusta, että lauantaina kaupat menevät jo kuudelta kiinni ja sunnuntaina saa aukaista vasta kahdeltatoista, koska silloin jää perheelle ainakin se yksi yhteinen ilta. (Puhemies koputtaa) Ja vaikka itsekin tietysti joskus

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

harmittelee, että ei ehdi lauantaina ennen kuutta käydä kaupassa, (Puhemies koputtaa) niin silti olen arvostanut tätä perheiden yhteistä iltaa.

17.48 Markku Eestilä kok: Arvoisa rouva puhemies! Ei tätä Suomen tämän hetkistä kuvaa kyllä hirveästi voi kehua. Kyllähän tämä on työttömyyden ja sääntelyn Suomi. Totta kai tätä lakialoitetta ja hallituksen tulevia aikeita sitten aukioloaikaa purkaa pois voi kritioida ja siinä nähdä uhkia, mutta minä itse ainakin näen tämän linjakysymyksenä ja osana suurempaa kokonaisuutta. Meidän täytyy vaan pala palalta lähteä purkamaan eri näköistä sääntelyä.

Tämä on aivan oikeaoppinen, ja minusta tuntuu, että hallituksella muutenkin on hyvä linja. Ja kun viime aikoina on käyty paljon keskustelua meidän viennin edistämisestä, kilpailukyvyistä, niin mikään ei muutu, jos ei selvästi linja muutu. Ja siinä suhteessa minä kyllä olen hyvin kiitollinen, ja tämä antaa minulle uskoa, että nyt me lähemme ihmisille antamaan vapautta, yrittäjille vapautta toimia ja ostajille sitten vapautta asioida, milloin itse parhaaksi katsovat. Tämä on osa paikallista sopimusta. Minä luulen, että kauppiaat ja ihmiset siellä itse tietävät, miten se tilanne sitten aikaa myöten muotoutuu. Sitä ei tarvitse ulkopuolelta eikä varsinkaan kaukaa lähteä pakottamaan lailla. Ja kaikki lait tietysti ovat pakottavia.

17.50 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! Minulla oli tilaisuus edellisen kerran, kun tätä lainsäädäntöä ja siihen liittyviä henkilöstön työehtoja arvioitiin yhtä aikaa, olla niissä neuvotteluissa kovastikin mukana. Totta kai tätä lainsäädäntömuutosta pitää tarkastella sekä kuluttajien kannalta että alan työntekijöiden asemaan liittyvien näkökohtien kannalta, mutta myös yrittäjien kannalta, ja hakea semmoista tasapainoista ratkaisua. Tuolloin neuvoteltiin ei vain lakimuutoksesta vaan samaan aikaan henkilöstön asemaan vaikuttavista asioista, koska näin iso muutos vaikuttaa henkilöstön työaikoihin, palkkoihin, palveluihin, perhejärjestelyihin, kouluun, kaikkiin näihin, ja silloin syntyi sellainen ratkaisukokonaisuus, jossa otettiin nämä seikat myös huomioon. Täällä kaupan alalla laajasti ymmärrettyinä on 300 000 ihmistä töissä, niin että täytyy tietysti ottaa huomioon myöskin, mitä heidän asemalleen käy, ja on tärkeätä, että näistä neuvotellaan yhtä aikaa.

Kaksi kolmasosaa päivittäistavara-kaupasta on keskittynyt suuriin supermarketteihin ja hypermarketteihin. Monet tutkijat sanovat, että tämä avaaminen voi lisätä tätä keskittymistä ja vähentää taajamien ulkopuolella olevien pienempien kauppojen merkitystä, ja totta kai se työllistävä vaikutus saattaa tulla osa-aikatyön kautta.

Eli minun viestini on vain se, että kun tästä nyt varsinainen hallituksen esitys tulee — lausuntokierroshan päättyi nyt maanantaina — arvioitaisiin näitä kaikkia tekijöitä, ennen kuin tehdään sitten johtopäätöksiä, ei vain sitä, vapautetaanko kauppalainsäädäntöä vai ei, vaan myös sitä, miten se vaikuttaa myöskin näitten ihmisten elämään.

17.51 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä vähittäiskaupan aukiolon vapauttaminen on tervetullut asia niin etelässä kuin pohjoisessakin, ja erityisesti tuolla meidän matkailualueella meillä on ollut hyvin vaikea selostaa joskus meidän matkailijoille, miksi nyt tänä päivänä minä en voi tehdä ostoksia, kun se olisi muuten ohjelmaan sopinut. Normien purku kaiken kaikkiaan on hallitusohjelman lupaus, että yhteiskunnasta tulee sujuvampi. Totta kai huoli siitä, miten perheitten ja lasten hoito järjestetään, on oikeutettu, mut-

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

ta olen saanut viestiä siitä, että monet mielellään tekevät niitä sunnuntaivuoroja sitten, eli heille se järjestely sopii.

Itse asiassa kaupunkimme pienimmän kaupan yrittäjä kertoi, että heille tulee uusia työpaikkoja, kun tämä laki tulee todeksi, kun taas sitten ison marketin toimitusjohtaja arvioi, että heillä aukioloaikoihin ei liioin tule muutoksia yksittäisiä päiviä lukuun ottamatta. Eli tarkoitushan tässä on juuri antaa yrittäjälle mahdollisuus päättää siitä, miten hänen kaupasaan tai yrityksessään toimitaan, eikä lailla sitä sitoa.

17.53 Outi Mäkelä kok: Arvoisa puheenjohtaja! Omalta osaltani olen iloinen siitä, että tämä aihe herättää keskustelua jo tässä vaiheessa. Kuten tuossa kuultiin, lausuntokierros on päättynyt, ja varmasti arvioidaan vielä sitten näiden lausuntojen pohjalta, mitä tässä todellisesti sitten tulee tapahtumaan.

Edustaja Salonen oli huolissaan tästä, että jääkö yrittäjille yksi päivä vapaata. Se on mielestäni tässä esityksessä hyvin huomioitu.

Edustaja Mikkonen oli toisaalta huolissaan näiden pienten kauppojen säilymisestä, ja tähän liittyen juuri haluamme edustaja Kopran ja edustaja Wallinheimon kanssa nyt vauhdittaa tätä kokeilukulttuurin käynnistymistä, ja siihen liittyy tämä toimenpidealoite näistä alkoholiasioista, joka on tuolla allekirjoitettavana, ja toivon siihen tosiaan runsasta osallistumista.

Vielä näistä tutkimuksista, jotka liittyvät näihin kauppojen aukioloaikoihin: Vuonna 2012 Kaupan liitto kysyi, "vaikuttaako kauppojen pidennetty aukioloaika kotitaloutenne arkeen", ja 67,6 prosenttia oli sitä mieltä, että pidennetty aukioloaika helpottaa ja antaa lisää joustoa arjen järjestämiseen, ja vain 0,7 prosenttia oli sitä mieltä, että pidennetty aukioloaika jollain tavalla vaikeuttaa kotitalouden aikataulujen ja arjen järjestämistä.

17.54 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Täällä oltiin ihan tuotu faktatietoa tutkimuksista, oliko se 2009 vai 2010, että viimekertainen lakimuutos aukioloaikoihin ei olisi vaikuttanut suuresti työllistymisen määrään. No, se on selvää: me olemme olleet lähes seitsemän vuotta taantumassa, joten ei varmasti tästä saadakaan faktatietoa nyt tällä hetkellä. Mutta tulevaisuudessa uskon, että tällä lakialoitteella ja tulevalla hallituksen esityksellä on varmasti työllistävä vaikutus.

Täällä myös puhuttiin näistä alle 400 neliön kaupoista. Todellakin on näin, että uskon, että tällä toimenpidealoitteella, joka edustaja Kopran ja Mäkelän kanssa on tehty, tällä alkoholisääntelyn tietyllä purkamisella voitaisiin myös jatkossa tehdä näille pienemmille kaupoille siitä vetovoimatekijä.

17.55 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Edustajat Wallinheimo ja Mäkelä ovat hyvin aktiivisia tämän sektorin vapauttamisen suhteen, ja minusta tämä alkoholikysymys on myös mielenkiintoinen. Oma näkemykseni on se, että myös oluet ja viinit pitäisi tuoda ruokakauppaan.

Olen tähän tutustunut monessa maassa ja viimeksi Amerikassa ja kyselin tarkkaan huoltoaseman omistajilta. Pieneltä huoltoasemalta sai erittäin hyvät ruoat ja kahvit ja kaikki mukaan, ja sitten jos halusi ostaa viiniä tai olutta, niin pystyi ottamaan mukaan, mutta väkeviä ei saanut ottaa. Siellä tämä oli aika optimaalinen minusta, koska minä pystyin käymään siellä kahdeksan aikaan aamulla eikä tarvinnut kelloa katsoa. Minun mielestäni tähän suuntaan Suomessakin pitäisi mennä ja luottaa kansalaisiin. Kun siellä oli uudenvuo-

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

den juhlat, niin siellä oli varmaan 150 000 ihmistä. En minä yhtään humalaista nähnyt. Jotakin muuta meidän täytyy keksiä siihen, jos meillä on alkoholiongelmia. Ei sitä voi lain-säädannöllä lähteä torppaamaan.

Minusta tämä on linjakysymys, ja minä kehotan kyllä ja toivon, että hallitus jatkaa tällä tiellä ja neljän vuoden aikana vie mahdollisimman paljon näitä uudistuksia eteenpäin, koska minä näen, että sitä kautta työtä luodaan. Totta kai, mitä edustaja Ihalainen täällä toi esille, meidän täytyy huolehtia, että työntekijöitten näkemykset otetaan huomioon eikä kennelläkään teetetä sillä tavalla työtä, että siitä aiheutuu kohtuutonta haittaa hänelle tai perheelle. Mutta en minä hirveästi tätä työtä oikein itse jaksais pelätä, nimittäin sen verran voin kertoa eläinlääkäriin ammatista, mitä minä ennen tein, että joka kerta, kun minä päivystin viikonloppuna, se oli 63 tuntia se huki. Jotenkin täällä tuntuu, että jos jotakin yritetään tehdä sunnuntaina tai muuten, niin se on kauhistus. Minulle tämä on vähän käsittämätöntä. Totta kai asioita pitää järjestellä mutta ei pidä pelätä työntekoa. Mitä enemmän sääntelyä avataan ja enemmän mahdollisuuksia, niin kyllä siinä niin käy, että tulee enemmän yrittäjiä. Itse asiassa minä enemmänkin uskon, että jos nämä kauppojen aukioloajat vapautetaan, niin kuin käy, ja myös alkoholipolitiikka vapautetaan, niin se on maaseudun (Puhemies koputtaa) pienille kaupoille enemmän mahdollisuus kuin uhka.

17.57 Rami Lehto ps: Arvoisa rouva puhemies! Tuntuu hassulta, että parturi- ja kampaa-moliikkeitten yrittäjät — monet ovat yrittäjiä heistä, yksityisyrittäjiä — eivät ole samalla viivalla muitten yksityisyrittäjien kanssa, esimerkiksi kaivinkonekuljettajan. Kaivinkone saa möyhiä viikonloppuisin, iltaisin rakennustyömailla, parturi ei saa tehdä omaa työtänsä ilman poikkeuslupaa — poikkeuslupaa, mistä pitää vielä maksaa, että saisi tehdä töitä juh-lapyhinäkin. Miten olisi, jos sähköalan yritykset tarvitsisivat erikoisluvan, että lähtevät tekemään hätätyötä, kun jotkut sähkölaitteet menevät rikki, tai lvi-alan yrityksen pitäisi hakea poikkeuslupaa, että pääsee vesivahinkoa korjaamaan juhlapyhänä? Toivoisin, että kaikki yrittäjät saataisiin samalla viivalle ja he voisivat tehdä silloin töitä, kun heiltä tarvitaan palveluita.

17.58 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! En ole tutustunut vielä tähän alkoholin vapauttamista koskevaan toimenpideohjelmaan, mutta mitä tässä nyt tänään on kuullut salissa, niin siinä tuntuu olevan ihan hyviä ajatuksia. Esimerkiksi pienpanimoiden suoramyynti ja muu kuulostaa järkevältä, ja kuulostaa myös siltä, että meidän täytyy miettiä semmoista viisasta, maltillista alkoholipolitiikkaa, johon eivät välttämättä ne kiellot auta, ja se ei varmasti auta välttämättä niihin meidän ongelmiin, vaan semmoinen järkevä ja maltillinen alkoholipolitiikka. Mutta en kyllä millään jaksais uskoa, että se on meidän maaseudun kyläkauppojen pelastus, jos tällä kokeilulla sitten he saavat alkoholia myydä, toisin kuin isot marketit. Minun mielestäni ehkä kannattaa kuitenkin tunnustaa, että se ei riitä niitten kyläkauppojen säilyttämisen tukemiseksi, vaan jotain muuta on syytä tehdä, jos halutaan, että ne kyläkaupatkin jatkossa säilyvät, ja muuten aukioloajat vapautetaan.

17.59 Outi Mäkelä kok: Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi haluan kiittää kaikkia hyvästä keskustelusta ja positiivisesta palautteesta ja kannustuksesta myös tälle alkoholisäätelyn keventämistä ja sen vaikuttamista selvittävälle kokeilulaille. Tosiaan tuo toimenpideohjelma on tuossa istuntopalveluissa allekirjoitettavana, jos joku sen vielä haluaa allekirjoittaa. Huomenna on tarkoitus se jättää. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2015 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 19/2015 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 1-4/2015 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia.
Lisätalousarvioaloitteet lähetetään ehdotuksen mukaan valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

18.00 **Pia Viitanen sd** (varsinainen puheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sosialidemokraatit ovat jättäneet tähän lisätalousarvioon kolme määräraha-aloitetta. Yksi koskee näitä eilen pitkään puhuttuja työllisyysmäärärahoja, niiden riittämättömyyttä. Haluamme sinne lisää voimavaroja. Sen lisäksi on kaksi aloitetta vastaavaan aihealueeseen liittyen, eli koulutuksen puolelle esitämme ammatilliseen lisäkoulutukseen miljoonan verran lisää ja samoin sitten aikuiskoulutukseen miljoonan verran, ja nämä liittyvät tähän samaan työttömyysongelmaan ja muun muassa siihen, että ict-alan työpaikkoja menee. Hallitus esittää ripauksen lisää, jolla pystytään, hyvä niin, turvaamaan tätä Salon seudun akuuttia tilannetta, mutta me kaikki tiedämme, että tämä rakennemuutos iskee monilla paikkakunnilla, ja monella paikkakunnalla on tarvetta tähän ict-alan ihmisten uudelleen koulutukseen: muun muassa Tampere, Oulu, tämänkaltaiset paikat. Siksi myös nämä sivistys- ja tiedepuolen määrärahalisäykset ovat meillä mukana tässä kokonaisuudessa, joka liittyy siihen, että ihmiselle on kerta kaikkiaan saatava töitä ja työttömiä on voitava työllistää ja tarjota heille tukitoimia työmarkkinoilla.

Tässä työllistämisalitteessa on mukana myös vihreiden valtiovarainvaliokunnan ryhmäjohtaja, ja voin sanoa — uskallan sanoa tässä — että myös vasemmistoliitto on hengessä mukana. Tosin heidän allekirjoitustaan ei vielä tässä aloitteessa ollut, mutta olemme yhdessä keskustelleet ja varmasti myös sitten valiokuntakäsittelyssä samalla rintamalla kuin keväällä oppositio tulee vaatimaan näihin asioihin muutoksia.

Tämä on hyvin vakava paikka, kuten todettiin kaiken kaikkiaan. Kerrataan sen verran, että viime keväänähän jo huomattiin, että työllisyysmäärärahojen suhteen on olemassa iso lovi, todella, todella iso lovi. Jo keväällä tiedettiin, että määrärahat ovat monella alueella täysin loppu ja monella alueella hyvin pian loppumassa. Kaikki asiantuntijat eri alueilta tiesivät tämän, ja lisää rahoja tarvittiin kipeästi. Tuolloin eduskunta, silloin kesän alussa, kävi tästä ison keskustelun. Annettiin lisätalousarvio, johon ei otettu mukaan tätä työllisyysmäärärahan nostoa. Me valtiovarainvaliokunnassa kävimme asian läpi, olimme huolestuneita, ja myös hallituspuolueet tulivat siihen mukaan, että he kirjoittivat omaan mietintöömme sen huolen, mutta valitettavasti kun sosialidemokraatit vaativat sen huolen kirjauksen lisäksi myös tosiasiatoimia eli sitä määrärahaa, tässä enää sitten hallitus ei halunnut mukana olla. Niinpä me sosialidemokraatit vaadimme, että on tuotava uusi lisätalousarvio heti syksyn alkaessa, olkoonkin, että se on silloin jo vähän liian myöhäistä, mutta

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

joka tapauksessa se on tuotava. Nyt sitten hallitus tässä lisätalousarviossaan esittää ripauksen verran lisää työllisyysmäärärahoja.

On hyvin harmi ja hyvin vakava asia se, että nämä rahat eivät ole edelleenkään riittävät. Ne vastaavat tuskin kolmannekseen siitä tarpeesta, ihmisiä on työttömänä, ihmisillä on huoli huomisesta, ja nyt moni työtön jätetään täysin, täysin yksin. Samaan aikaan todella, kun me pohdimme tätä tilannetta, todettakoon se ikävä tosiasia, että meidän työttömyyslukemamme koko ajan heikkenevät. Esimerkiksi valtiovarainministeriö on nostanut omaa työttömyysarviotaan 8,5:stä 9,3 prosenttiin, ja esimerkiksi vuoden takaa pitkäaikaistyöttömyys on noussut 20 prosenttia. Kukaan meistä ei voi olla välinpitämätön näiden lukemien edessä. Nuoria työttömiä on enemmän, ja meidän täytyy pystyä tekemään jotakin.

Puhemies! Haluan tähän sanoa, että me kävimme eilen hyvin mielenkiintoisen keskustelun näistä asioista. Tuntui vähän siltä, että hallituspuolueet eivät halunneet ymmärtää kylliksi tätä huolta, ja erityisesti minulle jäi hyvin hämmentynyt olo asiasta vastaavan ministeri Lindströmin puheenvuoroista. Me kysyimme häneltä nimittäin sitä, kun me tiedämme, että tämä tarve näihin rahoihin liikkuu noin 90 miljoonassa, ja kävi ilmi, että ministeri Lindström oli itse esittänyt — hän on ministeri, hänellä on esitysvalta — vain 30:tä miljoonaa. Miksi näin? Työttömyyslukemat pahenevat, ihmisiä jää entistä enemmän oman onnensa nojaan, ja hallituksen vastaava ministeri esittää vain kolmannesta siitä summasta, mikä olisi tarpeen, eikä tämäkään valitettavasti vielä riitä, vaan hallitus ja ministeri Lindström ovat myös valmiita ensi vuonna jatkamaan niukkaa linjaa jopa säästölinjoilla, eli leikkauksia työllisyysmäärärahoihin ensi vuoden puolelle on tiedossa miinus 50 miljoonaa. Leikkauksia tässä tilanteessa, kun työttömyys sen kuin pahenee. Tämä yhtälö on kerta kaikkiaan kestävä.

Sitten tuli ilmi vielä sellainen asia, että ministeri Lindström oli vähän sitä mieltä, että nyt kun hän on ministeri, niin hän ei voinutkaan esittää kylliksi rahaa, mutta eikö ole kuitenkin niin, että nimenomaan ministerin se pitää tehdä? Katselin tuota perussuomalaisten vaihtoehtobudjettia viime talvelta, ja siellä silloinen perussuomalaisten eduskuntaryhmän puheenjohtaja Lindström esitti 75 miljoonaa lisää työllistämismäärärahoihin. No, eipä ole montaa kuukautta näistä talven lumista kulunut, kun sitten ministeri Lindström esittääkin yllättäen tulevia työllisyysmäärärahojen leikkauksia ja puolustelee niitä täällä salissa. Kyllä taitaa nyt olla niin, että se eduskuntaryhmän puheenjohtaja Lindström on aivan eri ihminen kuin se ministeri Lindström. Tätä me kysyimme, että miksi näin, ja haluan todeta nyt tässäkin — sali on tyhjä valitettavasti, täällä muutama edustaja on paikalla, mutta ministeriaitiossa ketään ei näy, siis en sano, että valitettavasti, hienoa, että edustajat ovat täällä paikalla, mutta valitettavasti ministeriaitiossa ei ketään näy — että edelleen tämä kysymys on auki, ja edelleen tulen odottamaan siihen vastausta. Niin kauan, kunnes sen vastauksen saan, tulen sitä kysymään: miksi ministeri Lindström esitti vain kolmannesta siitä määrärahatarpeesta, mikä näissä rahoissa on? Ja kaiken kukkuraksi, ei se riitä, että minä siitä kysyn — minä uskon, että kovin moni ihminen, joka tänä päivänä on vailla töitä, odottaa sitä samaa vastausta.

Nyt, puhemies, kun tämä valiokuntakäsittely alkaa, niin vetoan hyvässä yhteishengessä hallituspuolueisiin: ottakaa koppi tästä ihmisten huolesta. Ministerillä on esitysoikeus, mutta myös eduskunta voi päättää, ja jos hallituspuolueet tulevat mukaan tähän sosialidemokraattien aloitteeseen ja tätä opposition toivomaa rahaa ovat valmiita nostamaan, me pystymme sen tekemään. Aloitamme tosiaan käsittelyä siellä valiokunnassa, ja toivon myönteistä lopputulosta.

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

18.08 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tuohon edustaja Viitasen esittämään Lindströmin arvosteluun sen verran, että 30 miljoonaa sinne nyt laitetaan ja viime vuonna... (Pia Viitanen: 20 miljoonaa laitetaan, hän esitti 30 miljoonaa!) — Joo, 30 miljoonaa hän esitti. — Nyt on semmoinen tilanne, että me laitamme 60 miljoonaa tähän maahanmuuttoon, joka nyt tulee. Elikkä se erotus, mitä hän esitti, meneekin sinne. Voidaan laskea myös näin se. Ja mistä te ottaisitte ne rahat siihen, tuohon työllistämiseen, 90 miljoonaa? (Pia Viitasen välihuuto) Nyt yritetään täällä laittaa taloutta kuntoon ja leikata tällä ja valtion velkaa saada pienemmäksi. Tämähän suurenee tuolla paketilla sen verran kuin te esitätte.

18.09 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä budjettikäsittelyhän perustuu siihen, että on olemassa hallituksen vaihtoehto ja on olemassa opposition vaihtoehto. Parhaillaan SDP tekee omaa vaihtoehtobudjettiaan, joka haastaa tämän hallituksen kylmän oikeistolaisen talouspoliittisen linjan. Me tulemme tekemään esityksiä työllisyysmäärärahojen lisäämiseksi. Me tulemme huolehtimaan, että joku vähän hyväosaisempi osallistuu enemmän näihin talkoisiin. Kyllä sitä varaa on. Olen siitä hyvin pettynyt, puhemies, että perussuomalaiset ovat nyt siirtyneet täysin tälle oikeistolaiselle porvarihallituksen linjalle. Tämä Soinin—Sipilän hallitus hyvin ikävällä tavalla jättää hyväosaiset ulos talkoista ja on valmis siltä kaikkein heikoimmalta, kaikkein pienimmältä, työttömältä ihmiseltä ottamaan. Erityisesti minä ihmettelen, että edustaja Hakkarainenkin on mennyt tähän samaan mukaan. Nimittäin teitä olisi kyllä tarvittu näissä talkoissa, että olisitte puhunut sitä samaa sanomaa, mitä myös ennen vaaleja äänestäjillenne puhuitte.

18.10 **Eero Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Halusin myös käyttää tässä puheenvuoron, koska siitä huolimatta, että ilta on rientänyt ja sali on kohtuullisen tyhjä ja oikealla laidalla ei ole ketään, tämä itse asia on äärimmäisen tärkeä. Ja kysymys on siitä, mitä me teemme silloin, kun työttömyys lähtee kasvuun. Se on aika iso kysymys: Onko niin, että kun työttömyys lähtee kasvuun, niin yhteiskunta ei tee mitään ja se kaikki jätetään sinne sen yksilön varaan, joka on joutunut työttömäksi? Vai onko niin, että yhteiskunnan täytyy tehdä se, mikä on yhteiskunnan tehtävä, ja katsoa niitä tukitoimia, joilla voidaan työhön paluuta tukea, ja antaa myös oikeanlaatuista koulutusta, jotta sitten, kun nousu alkaa, ihmisillä olisi ammattitaitovalmiudet kohdallansa ja mahdollisimman moni pääsisi tämän vaikean vaiheen ylitse?

Tämä on osittain filosofinen kysymys, kumpaan linjaan uskoo: onko se tämä kova markkinavoimien linja, vai onko se lähtökohta, että markkinavoimat ovat hyvä isäntä mutta huono renki ja että tällaisessa työttömyystilanteessa yhteiskunnan pitää tehdä se oma voitavansa? Kuulun itse niihin, jotka uskovat, että tämä yhteiskunnan vastuu on aika tärkeä osa tätä meidän pärjäämistä. Sehän on mitä suurimmassa määrin pohjoismainen malli. Koko pohjoismainen ajattelu kaikissa Pohjoismaissa on ollut, että työttömyyden sattuessa asia ei jää yksin yksilön harteille eikä työttömyys ole yksilön syytä, vaan tarvitaan myös yhteiskunnan toimia, ja ne toimet ovat lähteneet suorista työllisyysmäärärahoista ja sitten erilaisista koulutukseen ja työhön paluuseen liittyvistä määrärahoista.

Ja nyt näyttää siltä, ja tämä on sitten isompi kysymys, että tämä lisäbudjetti tavallaan kertoo hallituksen tietoisesta valinnasta, että hallituksen tietoinen valinta on se, että hallitus pesee kätensä sanomalla, että rahat on loppu. Ja sitten näyttää siltä, että osa niistäkin edustajista hallituspuolueissa, joilla on ihan omantakaista kokemusta työttömyydestä, läh-

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

tevät toistamaan tätä, että rahat on loppu. Ja se on kyllä kumma juttu, että ne rahat loppuvat juuri sillä hetkellä, kun pitäisi tehdä jotain työllisyyden hyväksi, mutta sitten rahaa on kyllä käyttöä vaikkapa — nyt otan yhden esimerkin — satoja miljoonia autoveron alennukseen, vaikka on päivän selvää, että sillä ei nyt kyllä työllisyyttä lisätä, ja tuskinpa se nyt hirveästi vieniäkään lisää, että tuontitavaroiden hintaa lasketaan. Nämä ovat myös valintoja, mihin rahaa käytetään. Voisi esittää paljon muitakin esimerkkejä, mutta otan nyt tämän yhden, kun sattuu olemaan ajankohtainen esimerkki. Eli ollaan tilanteessa, että tämä puoli ei kiinnosta, ja sitten lähtökohta on, että kun tulee paljon työttömyyttä, sitten ruvetaan heikentämään työehtoja, ajetaan työttömyysturvaa alas ja lähdetään siitä, että yritetään tällä halvan työvoiman konseptilla pärjätä.

Mutta kaikki tutkimukset kertovat, ja näitä on vaikka kuinka paljon, että kehittyneissä yhteiskunnissa semmoista vaihtoehtoa, että halvalla työvoimalla voisi pärjätä, ei ole, koska aina sieltä alhaalta tulee joku muu kansakunta, joka tarjoaa vielä halvempaa työvoimaa. Tällä en tarkoita sitä, että mitä tahansa palkkoja voitaisiin perustella, mutta kilpailuetua halvasta työvoimasta ei Suomelle tule, niin kuin ei tule millekään länsimaiselle yhteiskunnalle, joka on kehityksessä kohtuullisen pitkällä.

Tämän nyt näkee, kun katsoo sitten vaikkapa esimerkiksi, mitä tekstiiliteollisuudelle on tapahtunut. Ensimmäinen se lähti Suomesta pois, meni Portugaliin, sitten hetken päästä Portugalista todettiin, että täälläkin kustannukset ovat liian korkeat. Tämä oli siis 70-luvun loppua tämä Portugaliin meno. Sitten lähdettiin itäiseen Eurooppaan, ja aikoja sitten sieltä itäisestä Euroopasta lähdettiin Kiinaan, ja nyt on menty Bangladeshiin, ja nyt mennään Vietnamiin ja niin edelleen. Jos se kilpailuetu on halpatyövoima, niin aina tulee niitä maita, jotka pystyvät tarjoamaan paljon enemmän työvoimaa paljon halvemmalla. Se ei voi meidän strategiamme olla, vaan meidän toimintalinjamme täytyy olla tämä ihmisten osaamiseen satsaaminen.

Sitten tullaan lisäbudjettiin eli siihen, satsaanko työttömyyden noustessa tähän osaamiseen ja lähdetäänkö siitä, että kun työpaikka katoaa, niin yhteiskunta tulee mukaan vastuuseen laittamalla lisää rahaa ihmisten ammatilliseen koulutukseen, ammattitaitovaatimusten parantamiseen, osaamisen parantamiseen, vai onko niin, että kuvitellaan, että tämä hoituu itsestään. Hetken aikaahan näin menee, edustaja Hakkarainen. Kyllä tämä jonkun aikaa menee tälläkin tavalla. Mutta sitten kun se nousu on, niin sitten meillä on tuhansia ihmisiä, jotka on syrjäytetty työelämästä, kun he ovat pitkään olleet sieltä pois. Tämäkin tiedetään sekä Suomesta että maailmalta, viimeksi 90-luvun kehityksestä, niin että ne miljoonat, joita nyt käytetään, ovat loppujen lopuksi aika hyvä investointi.

Ikävä kyllä tämä hallituksen esitys ei tule korjaamaan tätä vääristymää, joka nyt on tuolla työvoimatoimistossa päivittäin nähtävissä. Siellä on paljon, edustaja Hakkarainen, myös yrittäjiä, joilla olisi työpaikka olemassa, on paljon työntekijöitä, jotka voisivat tulla töihin, jos olisi pientä tukea työvoimatoimiston suunnalta. On paljon työttömiä, jotka lähtisivät yrittäjiksi starttirahalla. Mutta kesästä lähtien on myyty eiota. Tämä hyvin kerrottiin eduskunnalle ennen kesälomille lähtöä, kävi valtiovarainvaliokunnan kuulemisessa ilmi. Silloin valtiovarainvaliokunta, niin kuin edustaja Viitanen erinomaisessa puheenvuorossaan kuvasi, yksimielisesti totesi, että tähän pitää puuttua. Nyt kävi vain niin, että saatiin tällainen hiiri syntymään tästä keskustelusta, joka on näpertelyä suhteessa tämän ongelman laajuuteen.

No, sitten edustaja Hakkarainen sinänsä ihan perustellusti kysyi tämän rahoituksen perään. Nyt on vain sillä tavalla ikävästi, niin kuin kokeneemmat, pidempään eduskunnassa

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

budjettia tehneet muistavat, että kun tässä ei saa tulopuolta auki, ikävä kyllä meillä ei ole esittää rahoitusta tähän, koska eduskunnan säännöt estävät sen, että voisimme avata muita kohtia, avata muita menokohtia tai sitten myöskään esittää vaikkapa vähennyksiä joihinkin menoihin, tai sitten puhumattakaan tulopuolen avaamisesta, joten siihen ei nyt ole mahdollisuutta. Mutta semmoinenhan tulee sitten, kun keskustellaan ensi vuoden budjetista, silloin saadaan myös tämä tulopuoli auki. Sitten pitää puhua tästä työllisyyden linjasta, kasvun linjasta, mikä vaikutus milläkin toimella on sinne meidän kaikkein kipeimpään asiaamme eli vientiin. Sitten puhutaan myös tulopuolella, miten nämä rahoitetaan oikeudenmukaisella tavalla. Silloin päästään siihen varsinaiseen isoon keskusteluun. Nyt täytyy tulla vähän pienemmän kulman kautta, mutta hyödyllinen keskustelu tämäkin.

Minäkin toivon, että kun nämä edustaja Viitasen erinomaiset aloitteet ovat käsittelyssä valtiovarainvaliokunnassa, niin vielä eduskunta ja valtiovarainvaliokunta harkitsisivat, että loppujen lopuksi aika pienillä rahoilla voidaan tuhansien ihmisten elämää auttaa ja sitten meillä on iskukykyä ja voimaa, kun seuraava nousu tulee. Sekin nimittäin tulee.

18.17 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Minä en mitään debattia ala tästä käymään, mutta minä olen aivan varma, minä tunnen Lindströmin sen verran hyvin, että hän tekee hartiavoimin tuolla töitä, että on töitä ja sen tekee, minkä pystyy. Aivan varma olen siitä asiasta, mutta kun ei ole jakaa kuin tyhjää, tyhjää kupissa, niin sieltä ei pysty nyhjäisemään, jos on tyhjä kuppi, ei ainakaan kapustalla ottamaan.

Ja sitten vielä, kun puhuttiin tästä autoverosta, niin siinähan on tarkoitus semmoinen — ymmärrän sen kyllä, että sitä köyhää se ei auta yhtään mitään, ne ajavat halvoilla autoilla ja se verotus ei auta sinne yhtään mitään — kun puhutaan päästöistä ja tämmöisistä ja siitä, että pitäisi siirtyä uudempaan autokantaan, että sillä yritettiin vauhdittaa sitä päästötöntä, uudempaa autokantaa, että se saataisiin tänne Suomeen. Ainoastaan se on siinä pyrkimys. Rahallisesti tuolla ei ole mitään merkitystä.

Ja siitä halpatyövoimasta minä yrittäjätaustaisena, niin kuin mainitsitte tuossa, sanon sen verran, että ei siellä ole tarkoitus ketään pitää halvalla töissä. Mutta jos me vaikka 20 euroa korotamme vuodessa palkkaa ja on vientiyritys, niin se laitetaan siihen lankkunipun hintaan, mikä kaupataan ulkomaille. Siinä toimivat ainoastaan markkinavoimat eivätkä mitkään muut, ei sääntely eikä mikään. Markkinavoimat toimivat täällä. Ja jos se 20 euroa ylittää sen kilpailijan tuotteen, niin se menee kilpailijalle se tuote. Näin se vaan pelaa. Ja näistä minä olen ymmärtänyt, että sitä hyvinvointia rakennetaan, kakkua, mitä me voimme jakaa muun muassa työllisyyteen. Eikö niin? Työllisyysmäärärahoja (Puhemies koputtaa) otetaan sieltä. Mutta velaksi me emme voi elää (Puhemies koputtaa). Minä en usko semmoiseen talouteen, että iänpäivät voidaan mennä velaksi.

18.20 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Ei kai tässä kukaan velaksi halua elää, emme mekään. Meidän vaihtoehdossamme nimenomaisesti tehdään toisenlaisia arvovalintoja. Siitähän tämä viime kädessä on kiinni. En kyllä oikein näe sitä, miten edustaja Hakkarainen koko ajan uskoo sokeasti, että rahaa ei riitä työttömälle, rahaa ei riitä satsata pienten lasten hyvään kouluun, rahaa ei riitä lapsiperheille, rahaa ei riitä opiskelijoille, rahaa ei riitä eläkkeensaajille, joilta olette kyllä kovalla kädellä nyt leikkaamassa toimeentuloa. Rahaa ei riitä tähän kaikkeen teidän mielestänne. Tyhjyyttä ammottaa. Samaan aikaan rahaa riittää vaikkapa navettojen rakentamiseen tukemiseen, sitähän hallitus on nyt myös esittämässä. Eli nämä ovat arvovalintoja, ja se pitää nähdä. Ja sitten kun kysymys on vielä eri-

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

tyisesti perussuomalaisista ja erityisesti edustaja Hakkaraisestakin, joka nyt tätä Stubbin, Sipilän ja Soinin linjaa kovasti toistaa, tätä kylmän politiikan meininkiä, niin kyllä minä kysyn teiltä, että mistäs ne vuorineuvokset tinkivät.

18.21 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Kun edustaja Hakkarainen sanoi, että velaksi ei voida elää, niin joudun sanomaan teille, että samaan aikaan te ehdotatte 200 miljoonan euron autoveron laskua, joka rahoitetaan velalla. Vai onko teillä oma setelipaino siellä sahalla myös käytössä tämän rahoittamiseen? (Teuvo Hakkarainen: Autotuotantoa siellä on mukana!) — Niin, ei taida olla, että ollaanpas nyt rehellisiä ja tarkkoja. — Siis te rahoitatte velalla, edustaja Hakkarainen, velalla tämän autoveron laskun. Ja te itse kerroitte, kenelle se hyöty menee. Se menee näille sileäkätisille, joilla on ostaa uudet Bemarit ja uudet Mersut. He saavat tuhansien eurojen hyödyn. Mutta sitten työttömien auttamiseen teillä ei ole muuta sanoa kuin, että yhtäkkiä ne rahat ovatkin loppu, yhtäkkiä ne ovat täysin loppu.

Kuuntelin tänään mielenkiinnolla kyselytunnilla ministeri Stubbia, kun hän ilmoitti, että miljardi euroa on tulossa veronalennuksia, miljardi euroa. (Eduskunnasta: Myös hyvätuoloisille!) — Niin, kaikkiin tuloluokkiin, myös sinne ylimpiin — Eikä näkynyt yhtään perussuomalaista, joka olisi sanonut, että tarvitaanko siellä 100 000 tuloluokassa nyt lisätuloa vai kannattaisiko se käyttää tänne työttömien auttamiseen. Ja sitten leikataan työttömyysturvaa. Kyllä tätä maailmalla esiintyy. Tämä on aika kova, erittäin oikeistolainen ohjelma, mitä nyt ollaan toteuttamassa. Se käärittiin keväällä pumpulipuheisiin, mutta kun katsoo kohta kohdalta, niin tämä on kova ohjelma, ja tämä lisäbudjetti on osa tätä kovaa ohjelmaa. Tämän lisäbudjetin sisältö on se, että ei yhteiskunta ota työllisyysvastuuta, vaan kaikki lykätään markkinoille. Ja tässä kyydissä nyt, arvon perussuomalaiset, te olette mukana. Tässä kyydissä te olette mukana, ja nyt te kerrotte, että rahat on loppu.

18.23 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä kyydissä me olemme mukana nyt, ei siitä mihinkään päase. Mutta noista Bemareista ja Audeista ja noista: ne rikkaat niitä ostelevat. Ja jos puhutaan näistä päästövähennyksistä, niin ne autot ovat hintaluokassa 20 000 ja jotain, missä on pienet päästöt. Niissä kalliissa Bemareissahan on suuret päästöt, ja ne maksavat myös veroja sitten niistä sen mukaan.

Sitten tuohon, että me otamme velkaa: Se auton ostajahan maksaa sen. Ei se velkaraha suoranaisesti syömävelkaa ole, mikä sieltä tulee.

Ja sitten näistä raharikkaista: Ei minua kiinnosta, minä olen köyhä jätkä ja joutunut penusta asti tekemään vaikka minkälaista hommaa, ihan lapsesta lähtien. Kyllä minä tiedän, mitä se elämä on siellä, eivätkä ne raharikkaat pörssikeinottelijat paljon kiinnosta. Mutta olen huomannut semmoisen asian — myös te tiedätte sen — että nyt kun ollaan globaalissa maailmassa ja raha liikkuu sinne, missä se tuottaa parhaiten, niin se rikas pystyy siirtelämään niitä rahoja vaikka Portugaliin taikka minne tahansa, missä se tuottaa. Jos me siihen kovin koskemme... Minä haluaisin sinne kyllä iskeä käteni, en minä sitä sano, mutta kun se on semmoinen näkymätön, kasvoton valta, joka siirtyy silloin pois, kun siihen menään yrittämään koskea. Elikkä silloin, kun me lähdemme sinne nipistämään heiltä, he siirtyvät muualle ja meiltä menevät investoinnit, yritystoiminta, entisestään karkaavat pois. Miten te, edustaja Heinäluoma, iskisitte tähän suoneen kiinni?

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

18.25 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Sosialidemokraatit muuten kannattavat rahoitusmarkkinaveroa, maailmanlaajuista veroa, jolla verotetaan sitä, mitä tässä maailmassa ei vielä veroteta eli rahalla käytävää kauppaa muun muassa. Se olisi oikeudenmukaista, se olisi reilua. Meille oli muuten hämmäntävää se, että viime kaudella perussuomalaiset vastustivat tätä veroa. Silloin ei saanut rahan kauppaa verottaa, kun sosialidemokraatit olisivat halunneet. Tässä nyt vähän menee silloin tällöin ihan sekaisin, kuka nyt lopulta mitä haluaa, mutta nyt kyllä kuitenkin hämmäntää perussuomalaisten linja, kun te sanoitte äsken, että olette tässä kyydissä, olette vielä miehellänne siinä kyydissä. Siltä tämä näyttää, kun katselen tätä meininkiä ja teidän edustajienne puheenvuoroja. Paitsi että te olette siinä hallituksen kylmässä kyydissä, te olette siellä miehellänne. Se minua hämmäntää ja hämmästyttää juuri siksi, että minä luulin, että perussuomalaiset haluavat olla sen työmiehen ja työnaisen puolue ja kansanpuolue. Niin minä luulin ja varmasti kansakin luuli. Vaalien alla saitte ihan komeasti luottamusta sieltä, onneksi olkoon siitä, mutta kyllä sitten täytyy olla tietty vastuu myös sen vaalin jälkeen. Nyt tuntuu siltä, kun kuunteli tänäänkin kyselytunnilla tätä puhetta, että halutaan suorastaan leikata palkkoja, ei anneta tuumaakaan periksi, että on saatava 5 prosentin palkanalennus. Miksi te haluatte leikata sen työmiehen ja työnaisen, sen metallityömiehen, sairaanhoitajan palkkoja? Minä en vain käsitä sitä.

18.26 **Eero Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Veropäätöksiähän täällä tehdään harvemmin lisäbudjetin yhteydessä, mutta sitten joka ikinen syksy, kun seuraavan vuoden budjettia hyväksytään, niin verotushan on auki, ja pääomaverotus on yksi sellainen osaluokka, joka koskettaa myös meitä hyväosaisia. Ahon hallituksen jäljiltä pääomaverotustaso asetettiin 25 prosenttiin, joka oli todella alhainen ja joka räjäytti sitten palkkatulojen muuttamisen pääomatuloksi kaikissa niissä ryhmissä, jotka vaan kynnelle kykenivät. Kun pääomatulot olivat alhaisesti verotettuja, niin ei ollut intressiä enää ottaa palkkatuloja.

Sitä ryhdyttiin 95 Lipposen ykköshallituksesta lähtien asteittain korjaamaan, ja silloin oli aika kaukokatseisia konsensusihmisiä, muun muassa silloinen Nokian toimitusjohtaja Jorma Ollila, joka oli tässä Matti Pekkasen työllisyystyöryhmässä, joka näki, että täytyy tehdä tasapuolista politiikkaa ja myös niiden, jotka ovat hyväosaisia, täytyy ottaa osaa näihin talkoisiin, ja sieltä tuli ehdotus aikoinaan koskea tähän 25 prosentin pääomaverokantaan. Sitä nostettiin sitten 28:aan, ja nyt tämän laman yhteydessä demarit ajoivat lävitse, että se nostettiin 30 prosenttiin ja tehtiin pääomatulosta vihdoinkin ja viimein lievästi progressiivinen, joka hiukan enemmän ottaa suuremmista pääomatuloista. Nämä ovat siis satojen miljoonien oikeudenmukaisuustekoja, ja jos katsotaan usein vuosien aikaa, niin täältä on tullut miljardeja euroja rahaa käyttää kaikkeen hyvään. Eli kyllä nämä ovat valintoja, ja valintoja ne tulevat olemaan nyt sitten syksyllä, kun päästään varsinaiseen budjettiin.

Tämä tie, että palkkoja lasketaan, on julma ja kova tie ja tulee näkymään kysynnässä. Aika monet unohtavat sen, että se, mikä on yhdelle yritykselle meno, on toiselle tulo. Sitten kun leikataan sitä palkkaa, niin siellä Viitasaarellakin osuuskaupassa näkyy vähemmän väkeä, ja ravintolassa sama juttu. Ostetaan vähemmän, rakennetaan vähemmän, peruskorjataan vähemmän. Meillä on suuri riski, että me menemme tähän alaspäin menevään kierteeseen. Huomasin, että (Puhemies koputtaa) Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos eilen korjasi talousennustettaan ensi vuonna (Puhemies koputtaa) alaspäin näiden hallituksen kiristystoimien takia.

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

18.28 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluomalle sellainen huomio, kun hän peräsi tässä korkeamman pääomaveron perään, että nythän hallitukselta on tulossa esitys, että tätä korkeampaa pääomaveroluokkaa nostetaan 1 prosenttiyksiköllä. Mielestäni se on sitten askel siihen Heinäluoman peräämään suuntaan. Kovin paljon korkeammalle ei voida enää mennä myöskään pääomaveron suhteen. Kyllä meillä on veroaste jo nyt tapissa. Mitä sitten tulee tähän tuloveroon, niin nythän hallitukselta on tulossa veronkevennyksiä, jotka nimenomaan painottuvat pieni- ja keskituloisille.

18.29 **Teuvo Hakkarainen ps**: Arvoisa rouva puhemies! Keskusteltiin hyväosaisten ja näitten verotuksesta ja siitä, kuinka sieltä saataisiin rahaa. Minä en ollut hallitusneuvotteiluissa, mutta kun siinä sivussa kuuntelin sitä, niin sieltä ei olisi tullut loppupelissä kovinkaan suurta sitä kertymää. Ja nimenomaan niin kuin äsken sanoin: Tämä on semmoinen kasvoton, näkymätön valta, joka siirtyy siihen paikkaan, missä se tuottaa parhaiten. Se ei kysele meiltä meidän säännöksiä eikä mitään, ei millään tavalla. Se kyselee vain ainoastaan, että missä se tuottaa ja parhaiten tuottaa. Se menee sinne. Kyllä minä haluaisin siihen iskeä käteni, mutta ei minulla ole ainakaan viisautta eikä ymmärrystä siihen, ja varmasti niitä on sitten semmoisia.

Mutta kaiken ehtona on se, että me saamme talouden kuntoon. Kyllä me jakaa osaamme — nythän me jaamme semmoistakin, mitä ei ole olemassa. Kyllä sitä jakoporukkaa on, ja siihen minäkin... Se on helppo tehdä, ja semmoinen juttu, että vaikka on miljardööri, yhdessä yössä tai viikossa saa hävitettyä sen omaisuuden. Elikkä se on helppo laittaa sileäksi. Mutta joka sitä tekee, se on vaikeampi ammatti, ja tälle pitää luoda edellytykset. Minä koko ajan peräänkuulutan sitä, että meillä yritystoiminta, investoinnit ja niin edelleen lähtevät toimimaan.

Viime kaudella tuli ympäristölaki. Teollisuudelle tuli yli 700 miljoonan lisälasku siitä. Tämäkö on se viesti maailmalle ja sijoittajille? (Eero Heinäluoma: Mikä se oli?) — Joo, kyllä. Oli, oli. Tai mikä se oli se, oliko se nyt laki-nimellä, puhemiehenä (Puhemies koputtaa) olitte silloin, kyllä muistatte varmaan. — Tästä koitui (Puhemies koputtaa) teollisuudelle yli 700 miljoonan lasku. Mikä viesti se on maailmalle? (Eero Heinäluoma: Oliko se rikkidirektiivi?) — Ei ollut, (Puhemies koputtaa) vaan se oli... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

18.31 **Eero Heinäluoma sd**: Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän oikeudenmukaisuus- ja rahantulokeskusteluun, kun täällä arvostamani edustaja aikaisemmin viittasi siihen, että prosentti nousee täällä suurissa pääomatuloissa. Sehän tuli sen jälkeen, kun hallitusohjelmaa erittäin ankarasti arvosteltiin siitä, että nämä talkoot eivät koske millään tavalla hyväosaisia, eivät millään tavalla hyväosaisia. Koko kesäkuu puhuttiin tästä. Silloin pääministeri sanoi, että ei tänne voida koskea, että veroaste ei voi nousta. Se oli se uusi mantra: veroaste ei voi nousta. No, nyt sitten hallitus joutui huomaamaan, että tämä hallituksen linja on epätasapuolinen, ja onneksi pieneltä osin tarkisti sitä — sanoisin, että samalla määrällä kuin työllisyysmäärärahoja tässä lisäbudjetissa.

Mutta kun siellä suurissa pääomatuloissa tulee prosentin lisävero, niin palkansaajille hallitus ajaa pakkolailla 5 prosentin leikkausta — 5 prosentin leikkausta. Niiltä, joilla on aika hyvin asiat, jotka ovat pääomatulojen saajia, kysytään prosentti lisää, mutta näiltä vuorotyöläisiltä, sairaanhoitajilta, poliiseilta, linja-autonkuljettajilta, kaupan myyjiltä, paperityöläisiltä (Teuvo Hakkarainen: Ja sahureilta!) — ja sahureilta — pyydetään 5 prosent-

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

tia, niin että eihän tämä ole suhteessa. Tämä ei ole suhteessa, enkä tässä tule antamaan periksi teille. En tule antamaan periksi vaan tulen tämän neljä vuotta puhumaan tästä asiasta, koska tämä kertoo, kuka tekee päätöksiä, kenen edut päätöksenteossa painavat.

Tapasin joku hetki sitten erään suuren sahan omistajan, joka kertoi omista sahakokemuksistaan ja tilanteistaan siellä sahalla. Heillä on sellainen tilanne, että kustannuksista 75 prosenttia on tukin hintaa — kolme neljäsosaa, 75 prosenttia, on tukin hintaa. 8 prosenttia on palkkakustannuksia. Puhuimme edustaja Hakkaraisen kanssa tänään, ja Hakkaraisen sahalla taitaa olla niin, että se on 20 prosenttia. (Teuvo Hakkaraisen välihuuto) — Vajaat 20 on tämä palkkakustannusten osuus. — No, tässä isossa sahassa se on 8 prosenttia. Nyt kun sitä 8:aa prosenttia lasketaan 5 prosenttia, (Puhemies koputtaa) niin se tarkoittaa, että lopputuotteen hinta laskee 0,4 prosenttia. Kuulitte ihan oikein: 0,4 prosenttia. Siitäkö se kilpailukyky nyt syntyy? Ei taida syntyä, mutta niille työntekijöille (Puhemies koputtaa) tulee aikamoinen palkanmenetys.

18.34 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Niille työntekijöille tulee todellakin iso lovi rahapussiin tämän kautta, ja se on tietenkin tosi vaikeaa monen ihmisen arjessa, kun näin käy. Mutta minä haluan kyllä nyt toistaa tämän, koska oikeastaan tämä herätti aika paljon, tämä edustaja Heinäluoman äskeinen puheenvuoro, että toden totta, nythän käy niin, että se palkansaaja, se sahatyöläinen tai se kaupankassa, ikään kuin pakotetaan 5 prosentin palkanalennukseen tavalla tai toisella. Saat vähän niin kuin katsella sitten, menevätkö sunnuntaikorvaukset tai vuorotyökorvaukset tai lomarahat tai mitä vain — kunhan se palkka laskee 5 prosenttia, että se on se hallituksen päämäärä. Ei se kyllä ole ollenkaan suhteessa siihen, että sitten kuitenkin heiltä, kellä kohtuullisen hyvin menee, ja vähän parempiosaisilta vaaditaan sitten prosentti. Tämä oli tärkeä oivallus, koska tämä on myös semmoinen asia, että kyllä ihmiset ajattelevat myös sitä, onko tämä oikeudenmukaista, onko tämä reilua.

Ja se yksi, mistä on paljon puhuttu, on se, että me olemme kaikki samassa veneessä. Minä en muuten usko sitä, että me olemme kaikki samassa veneessä niin kauan kuin tämä tilanne on senkaltainen, että vain toisilla on pelastusliivit. Kyllä tässä täytyy jollakin tavalla tätä oikeudenmukaisuutta hakea, ja tämä oli hyvä ja kuvaava esimerkki nyt näistä valinnoista, että 1 prosentti ja toisilta sitten 5.

Ja kun täällä sanoitte, että talous kuntoon, niin uskokaa nyt, hyvät ihmiset, niitä ekonomisteja, kun he sanovat — niin kuin täällä edustaja Heinäluoma sanoi — että Etlallakin laskee kasvuennuste näitten leikkausten vuoksi. Luottoluokittaja Fitch laskee kasvuennustetta siksi, että hallitus leikkaa. Siis tämä on aivan uskomatonta, että kun ekonomistitkin jo rupeavat varoittamaan, että talous kuihtuu, koska leikataan, niin sitten vain leikataan, jotta muka talous saadaan kuntoon ja jotta muka saadaan työpaikkoja, kun ihan jo peruslogiikka kertoo sen, että eihän se näin toimi vaan päinvastoin: silloin niitä työpaikkoja ei synny. Ja minä toivon, että tämän otatte vakavasti. Tämä talouspolitiikka on tässä suhteessa hyvin ontuvaa ja perustuu väärille oletuksille, ja tätä menoa me olemme vielä suuremmassa ja huonommassa jamassa, puhumattakaan, että jos sitten vielä Suomen (Puhemies koputtaa) valtti, sopimusyhteiskunta, murennetaan tätä myötä.

18.36 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Näistä ekonomisteista minä en oikein tiedä. Joku oli nyt tuossa semmoinen, joku nimenomaan nobelisti sanoi, että nämä ovat oikeasuuntaisia, että näillä saadaan taloutta kuntoon ja vakautta. En tiedä sitten, pitää-

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

kö paikkansa, mutta kun edustaja Heinäluoma tästä puun hinnasta, että 75 prosenttia muodostuu tukin hinnasta, niin jos ajatellaan, että se puu kasvatetaan, se on 100 vuotta keskimäärin se kierto, 80—100 vuotta lajista riippuen, niin paljonkohan siihen puun kasvattamiseen, jos nyt lähdetään kasvattamaan se runko, menee sitä rahaa? Minulla ei ole siitä laskelmaa, mutta aika lähelle varmasti sitä 75:tä prosenttia. Suurmetsänomistajat pärjäävät, mutta täällä on paljon niitä pieniä tiloja, joissa on 40—50 hehtaaria. Eivät ne ole kultakainoksia, eivät varmasti, niillä ei elä. On laskettu, että sitä pitää olla 300 hehtaaria sitä metsää, että itse sillä tuotolla joku eläisi.

Ja sitten tuosta sahasta vielä. Puhuttiin siitä, että sahalla puun hinta on 75 euroa taikka 70 euroa. Lankun hinta maailmalla on 200 euroa. Siihen pitää sahata siihen yhteen kiintoon 2,1 kiintoa sitä pyöreätä puuta. Silloin sen raaka-ainehinta on jo 140 euroa. Siihen sahaus päälle, kuivaus, rahti satamaan ja laivaus, niin ei siitä kovin paljon isoja siivuja ole otettavissa sieltäkään. Mutta se 0,4 prosenttia jos saadaan alaspäin, se vaikuttaa varmasti sen yrityksen talouteen. Se vaikuttaa ja se pienenee. Jos saha käyttää miljoona kuutiota puuta, Iltalehti kirjoittaa välittömästi, että miljoonavoiton teki. (Puhemies koputtaa) Miljoona kuutiota, yksi euro joka kuutiolta jää siihen, (Puhemies koputtaa) puhutaan miljoonavoitosta, jää yritys vastuut, investoinnit ja kaikki pitäisi tehdä tällä. (Puhemies koputtaa.) Ei nämä isoja kakkuja ole.

18.38 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puheenjohtaja! Kyllä sydäntä lämmittää, kun kuuntelee edustaja Hakkaraisen todella lämmitä huolta puusta ja puun hinnasta (Teuvo Hakkarainen: Se on liian korkea minun mielestäni!) ja metsänomistajista. Se tekee hyvän mielen, että välitetään. Mutta senkin jälkeen jää jäljelle se olennainen kysymys tässä minun puheenvuorossani eli se, että jos puhutaan kustannuksista, pitää tietysti katsoa kaikkia kustannuksia. Nyt tällä hallituksen linjalla, joka on se, että leikataan palkkoja ja heikennetään työehtoja — myös ehkä siellä Hakkaraisen sahalla, en tiedä (Teuvo Hakkarainen: Ei tehdä!) mitä siellä tullaan tekemään — sitten ollaan tilanteessa, että se ei vaikuta kuin promilleosaan siitä lopputuotteen hinnasta. Kuvaavaa nyt on vaikkapa tässä puukeskustelussakin tai sahojen kannattavuuskeskustelussa, kun sahat todellakin ovat olleet vaikeuksissa jo pitkän aikaa, että sanaakaan tämä hallitus ei pohdi, mitä voitaisiin tehdä paremmalle puun saatavuudelle ja tälle puun hinnalle. Siitä ei puhuta sanaakaan, ei sanan sanaa, vaan kaikki huomio suunnataan tähän kustannuserään, joka suurilla sahoilla on alle 10 prosenttia kokonaiskustannuksista. Ei myöskään puhuta eikä lisäbudjetissa ole minkäänlaisia esityksiä siitä, mitä tehtäisiin näille vientikustannuksille.

Kun edustaja Hakkarainen puhui tästä 700 miljoonasta, en tiedä, mistä se tulee, mutta sen muistan, että edellisen porvarihallituksen, tämän Vanhasen kakkoshallituksen, aikanaan tehtiin varsinainen isku Suomen viennin ytimeen. Tämä IMO-sopimus ja rikkidirektiivi, joka toi meidän ulkomaankaupalle ehkä 700 miljoonan, lisäerän, joka tuli ihan tyhjästä vain sen takia, että hallitus torkkui, torkkui, eikä ymmärtänyt, mitä se oli päättämässä Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä, kun yhtäkkiä hyvin lyhyellä varoitusajalla pantiin tämä rikkidirektiivi toimeen. Sitten eduskunnalle kerrottiin, että no, näin pääsi käymään.

Nämä ovat ollennaisia tekijöitä, kun puhutaan kustannuksista. (Puhemies koputtaa) Siksi pitäisi puuttua tänne väylämaksuihin, rataveroon, teollisuuden energiakustannuksiin myös lisäbudjetissa.

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

18.41 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kuinkahan pitkä ilta tästä tulee-kaan.

Tuohon kustannustasoon sen verran, että puun hinta on sahurin kannalta liian korkea, mutta sahuri haluaa laatupuuta, ja se tulee kasvattamaan. Silloin metsänomistajan myös on tehtävä sillä tili. Ja ne menevät käsi kädessä: jos halutaan hyvät tuotteet maailmalle, niin se puu pitää kasvattaa. Mennään nyt ihan tähän sahateollisuuteen, siitä jotakin ymmärrän.

Mutta meillä on sitten semmoinen ilkeä juttu tässä: Venäjä tekee myös kauppaa, ja heillä ei ole tämmöistä niin kuin meillä, että kilpailutetaan tuolla, huudatetaan metsiä, sitten itse kukin ostaa sieltä, joka parhaan tarjouksen tekee, ja myyjä myy. Venäjällä ei ole tämmöistä järjestelmää. He voivat sanoa, että se on 5 euroa tuossa se puukiinto, ja he ottavat sen metsävarantonsa, mitä heillä on käytettävänä, ja myyvät sinne maailmalle sitä melkein sillä hintaa kuin tahtovat. Sitten me juoksemme perässä.

Elikkä nämä ovat semmoisia markkinavoimia kanssa, jotka sanelevat ehtoja. Ne eivät kysele meidän sosiaaliturvaa eivätkä mitään, eivät varmasti tule kysymään. Se yrittäjä, joka siinä touhua, joutuu juoksemaan näitten pillien mukaan, se on aivan varma juttu, ja ne heiluvat. Ne heiluvat, ja tässä on taiteiltava. Jos sitä olematonta siivua, mikä siitä tulee sitä katetta, vielä nuollaan pois, niin siinä on kuihtuminen edessä. Se on tämmöistä — se on markkinataloutta.

18.43 **Eero Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän sahan kustannusrakenteeseen ja siihen, tehdäänkö sille yhtään mitään. Vastaus on, että ei tässä lisäbudjetissa tehdä yhtään mitään, koska ei tässä ole esityksiä, että väylämaksu poistettaisiin, mikä vaikuttaisi kaikkeen siihen ulkomaankauppaan, joka sieltä Viitakosken sahaltakin lähtee eteenpäin, eikä rataveroa, joka myös vaikuttaa kustannuksiin, eikä tässä ole teollisuuden energiaveron laskua, joka vähentäisi kustannuksia ja joka vaikuttaisi tässä ja nyt ja jonka hallitus voisi heti päättää. Ei tarvitse odottaa vuoteen 2017 niin kuin hallitus on nyt odottamassa paketilla.

Ja kun edustaja Hakkarainen tässä pohti tätä, kuinka pitkään puu kasvaa ja että hyvästä puusta pitää maksaa hyvä hinta, niin kai siellä Viitasaaren sahalla pitää maksaa ammattimiehellekin. Jos hän on hyvä, niin kai hänelle maksetaan kohtuullinen hinta? (Teuvo Hakkarainen: Tulospalkkaus!) — Niin, eikös niin? (Teuvo Hakkarainen: On!) — Tämä sama laki on voimassa kaikkialla, ja toivon, että tämä olisi mielessä, kun edustaja Hakkarainen tukee näitä hallituksen 5 prosentin leikkaussuunnitelmia, että kyllä se työmies on palkkan- sa ansainnut. Ja kun hän on hyvä, niin siitä tulee hyötyä kaikille, sahanomistajille myös, pienille ja suurille.

Ja kun edustaja Hakkarainen pohti tätä puun kasvua, kuinka pitkään puuta pitää kasvat- ta, niin oletteko miettinyt, kuinka kauan kestää kasvattaa, että te saatte hyvän sahurin sin- ne teidän sahallenne. Ei sekään tulee sormia napsauttamalla eikä vuodessa eikä viidessä vuodessa, vaan käydään peruskoulut ja käydään ammatilliset koulut ja ammattikorkea- koulut. Ja herkästi on niin, että siitä, kun pannaan alulle tämä hyvä työmies, se on enem- män kuin 25 vuotta ennen kuin hän on sahalla hyvä työmies.

Joten — ja sitten tullaan tähän lisäbudjettiin — jos tämä hyvä työmies on joutunut työt- tömäksi, niin nyt te hyväksytte sen, että siellä hän on työttömänä tämän vaikean vaiheen ylitse. Hän voi olla kaksi, kolme vuotta työttömänä. Siinä on riski, (Puhemies koputtaa) että tulee pahat harrasteet ja se työmies (Puhemies koputtaa) ei ole käytettävissä sitten, kun vienti vetäisi ja Japani ja Kiina ja muut huutavat suomalaista hyvää lankkua.

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

18.45 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tuohon työllistämiseen sen verran, että minun mielestäni sillä palkallakaan, vaikka se on kuinka korkea, jos se työnantajalle tuottaa pikkuisen enemmän kuin se vie... Mutta oletetaan nyt, että minä työllistän Kille ja Kallen. Se on aivan varma, että se vie minulta, se on minulle sijoituskohde. Sen ensimmäiset pari vuotta se tuottaa tappiota, kun se koulutetaan siihen. Vaikka se olisi minkälaisen ammattikoulun käynyt, ei varmasti ole vielä seppä syntyessään. Minä tunnen sen verran hyvin sitä alaa. Sitten siinä on Kalle, oppii homman äkkiä, se alkaa paremmin tuottamaan. Sitten on se Kille, ja saattaa olla, että se ei koskaan tuota yhtään, että se menee viivan alapuolelle, mutta sille asialle ei oikein tässä tilanteessa pysty tekemään mitään. Elikä se on sen paremman työmiehen kustannus, periaatteessa näin, valitettavasti näin.

Tämä on sijoitustoimintaa, myös työhönotto, ja jos me haluamme tähän sillä lailla... Hallituksen tarkoitus on tässä tilanteessa, että aina kannattaa ottaa, tehdä töitä mieluummin kuin jäädä sivuun, ja kukaan työnantaja... Jos minä olen työnantaja ja minä olen kaksi vuotta sijoittanut ja minulle on tullut miinusta siitä, niin en minä ole heti ensimmäisenä sitä irtisanomassa. Se on propagandaa. Viimeiseen asti koulutettu työntekijä halutaan pitää firmassa mukana, koska se on ruvennut siellä tuottamaan. Se on viimeinen vaihtoehto, kun sitä sanotaan irti. Mutta jos palaan siihen edelliseen, markkinavoimat eivät tätäkään asiaa kyllä kysele.

18.47 **Eero Heinäluoma sd:** Totean lopuksi, että tähän lisäbudjettiin tarvitaan lisää työllisyysmäärärahoja, jotta edustaja Hakkaraisen hyviin tavoitteisiin voitaisiin päästä, ja siksi edustaja Viitasen määräraha-aloite kannattaa hyväksyä.

Keskustelu päättyi.

Lisätalousarvioaloitteet lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen valitusmenettelyä koskevan valinnaisen pöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 285/2014 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 2/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Puhemies Maria Lohela: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 25.9.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Asia pantiin pöydälle 25.9.2015 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 39/2015 vp

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin jäsenvaltion alueelta laittomasti vietyjen kulttuuriesineiden palauttamisesta

Hallituksen esitys HE 12/2015 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 3/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Puhemies Maria Lohela: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 25.9.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö pantiin pöydälle 25.9.2015 pidettävään täysistuntoon.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 25.9.2015 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.48.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen